

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire. Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni.

Filiale: Novo mesto.

SCOVENECC

Italijansko vojno poročilo št. 451

Štiri sovražne podmornice potopljene v Sredozemlju

Glavni stan italijanskih vojnih sil poroča: V severni Afriki je bila potopljena delavna podmornica št. 451. Vendar pa se nemški razbiroščniki v to potopitev ne poudarjajo, temveč poudarjajo, da je bila podmornica potopljena v Sredozemlju. Nemški razbiroščniki v to potopitev ne poudarjajo, temveč poudarjajo, da je bila podmornica potopljena v Sredozemlju. Nemški razbiroščniki v to potopitev ne poudarjajo, temveč poudarjajo, da je bila podmornica potopljena v Sredozemlju.

posadki Uolchefta in trdnjavi Debarek odbiti že od začetka. V preteklih dneh so naše službujoče pomorske enote, sestojče iz podmorniških lovcev s podporo letal mornariškega potopitvenega v Sredozemlju potopile štiri sovražne podmornice. Nekaj ujetnikov je bilo ujetih, med njimi tudi poveljnik ene izmed potopljenih enot. Ena naša podmornica se ni vrnila v svojo bazo.

Vedno večji pritisk na Leningrad

Bern, 29. avgusta. AS. Informacije iz Moskve poročajo, da so napor nemških armad, osredotočeni proti Leningradu, ki je ogrožen po padcu Kingisepa in Novgoroda. Vendar pa se nemški pritisk ni zmanjšal tudi na sektorjih Smolensk in Gomel ter v industrijskih in rudarskih okrajih na južnem sektorju. Tudi v Finskem zalivu so hudi boji, ki se razvijajo na suhem, na morju in v zraku.

Berlin, 29. avgusta. a. Na osrednjem delu bojišča so Sovjeti skušali omiliti nemški pritisk z nekaj krajevnimi protinapadi. Hrabri nemški odpor pa je izjalovil nasprotnikove akcije, ki so jih podpirali oklepni vozovi, silovito topniško streljanje ter oddelki konjenice. Ti so bili docela uničeni.

Ob spodnjem teku Dnepra je bil preprečen sovjetski poskus za prehod čez reko. Topništvo je razbilo zbiranje čet ter mostove iz ladij. Zaseden je bil tudi neki otok v reki.

Berlin, 29. avgusta. a. V dopolnilno nemškega uradnega poročila javlja DNB še, da se ob Finskem zalivu položaj bliža odločilnemu razdobju, zakaj Nemcem da se je posrečilo zavzeti še ostali del severne Estonije. Spet se je zožil tudi predel okoli Leningrada, kjer da so nemški oddelki ponekod prišli že 50 km blizu mesta. Ker tudi Finci napredujejo proti jugu, se zdi, da je položaj Leningrada kaj resen. Viborg je že obkoljen. Sovjeti imajo v tem predelu samo dve pomorski mesti: Kronstadt in Leningrad. Nemške mine ter nemško letalstvo v družbi finske mornarice skoraj onemogočajo Sovjetom vzdrževati zvezo z drugimi pristanišči ob Baltičkem morju. Ne more torej daleč biti čas, ko bodo Sovjeti čisto izrinjeni iz tega morja.

Nemci javljajo zasedbo Tallina (Revala)

Rim, 29. avgusta. AS. Posebno poročilo nemškega glavnega stana poroča, da je bilo pristanišče Tallin (Revala) zasedeno po hudih bojih. Ravno tako je bilo zasedeno vojaško pristanišče Baltski Port. Ujetih je bilo na tisoče ujetnikov in zajeto mnogo materiala. Zajetih je bilo nadalje 19 tovornih ladij, natovljenih s četami in vojnim materialom, en rušilec in devet vojni enot. Grška križarka »Kirov«, en rušilec in pet drugih vojni ladij je bilo hudo poškodovanih.

Pred padcem Hangöja

Helsinki, 29. avgusta. AS. P poročilih iz sektorja pri Hangöju je pričakovati, da bo ta sovjetska trdnjava v kratkem padla. Sovjetske čete so popolnoma obkrožene že od začetka vojne, ter ne morejo dobiti nobenih živil, ker finsko topništvo obstreljuje vsako ladjo, ki se koče približati pristanišču. Veliki zvočniki v bližini sovjetskih pozicij sporočajo Rusom o napredku nemških čet. Računajo, da bo ta propaganda obenem s pomanjkanjem živil sovjetske vojske napeljala do tega, da bodo opustili odpor, ki je popolnoma nekoristen.

Finsko bojišče

Helsinki, 29. avgusta. AS. Finske čete so včeraj zavzele kraje Uustila, Kavantsaari in Kilpeenjoki. V teh krajih ter v okolici kanala Saimaa nagli sovjetski umik ni omogočil razrušenja večine hiš in drugih civilnih zgradb. Samo nekatere tvornice civilnega pomena je rdeče topništvo uničilo. Nasprotno je uničen prekop Saimaa z vsemi svojimi jezovi.

Uničen Dnjeprostroj

Bern, 29. avgusta. AS. Sovjetski propagandni minister je naznanil, da je uničen veliki jelek električne centrale na Dnjepru. Škoda na industrijskih napravah, ki so jih pogladi Sovjeti v zrak, cenijo na dve milijardi švicarskih frankov. Zaradi razstrelitve jezu je Dnjeper stopil čez bregove in je večina zatvornic ob Dnjepru v vodopadnih nerabna. Električne se ne nahajale na levem bregu Dnepra, razni jezovi teh elektrarn so bili dolgi okoli 130 km.

Ural — obrambna črta

Stockholm, 29. avgusta. AS. Dnevnik »Krasnaja Zvezda«, organ rdeče armade, je pisal v nekem članku, da je Ural prava naravna obrambna črta Rusije. List je doslovno napisal: Goroviti Ural na vzhodu evropske Rusije je postal po grandioznih Stalinskih strategičnih zamislih glavna obrambna črta naše države.

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev glavni stan, 29. avgusta. AS. Kakor je bilo že sporočeno v posebnem sporočilu so čete nemške vojske z dne 28. avgusta v sodelovanju z vojno mornarico ter letalstvom zasedle po trdem boju močno utrjeno vojno pristanišče Reval. Na Hermanovem stolpu starega mesta plapolala nemška vojna zastava. Še istega dne so prodrele čete nemške vojske do vojnega pristanišča Baltski Port, ki je bil zgrajen po najmodernejših načelih in so ga zavzele. Več tisoč ujetnikov je bilo zajetih. V naše roke je padlo šest obrežnih baterij in nadaljni nepregledni vojni material.

V vojnem pristanišču Reval je bilo potopljenih 19 prevoznih ladij, ki so bile naložene s četami in vojnim materialom, en rušilec in devet drugih vojni ladij. Hudo poškodovane so bile: težka križarka »Kirov«, en rušilec in pet nadaljnjih vojni ladij.

V Finskem zalivu je potopilo letalstvo tri sovjetske prevozne ladje s skupno 13.000 tonami in je zadelo z bombami en rušilec.

Tudi na ostalih delih vzhodne fronte operacije dobro napredujejo. Na morju okoli Anglije so v pretekli noči bojna letala uničila iz zavarovane spremljave zapadno Pembrooka dve trgovski ladji, med njimi eno veliko ladjo-cisterno, s skupno 12.000 tonami. Nekateri zračni napadi so bili usmerjeni proti angleškim letališčem.

Poskusi britanskega letalstva, včeraj napasti zasedeno ozemlje, Kanal in holandsko obalo, so propadli zaradi nemške obrambe. Sovražnik je izgubil 31 letal, med njimi 17 bombnikov. Od teh so lovi in protiletalsko topništvo sestrelili 23, predstražne ladje in mornariško topništvo pa 7 britanskih letal. Ena sovražna lovska letala je z bilo pehotno streljanje.

V severni Afriki so nemška in italijanska strogolavska letala izvedla uničujoče napade na pristaniške naprave, postojanke, protiletalska topništva in skladišča materiala v Tobruku. Nemška bojna letala so v noči na 28. avgust uspešno napadla z bombami težkega kalibra vojaške naprave v pristanišču Suez.

Britanska letala so v zadnji noči metala rušilne in zažigalne bombe na nekatere kraje zapadne Nemčije. V stanovanjskih predelih so nastale škoda na poslopjih. Protiletalsko topništvo in nočni lovi so sestrelili šest napadajočih bombnikov.

Stotnik Herman Joppien, imetnik hrastovega lista k viteškemu križu reda železni križ, poveljnik skupine v nekem lovskem odredu, se ni povrnil s poleta proti sovražniku nazaj po svoji 70. zračni zmagi. Z njim izgubi letalsko orožje enega svojih najdržnejših in najuspešnejših letalcev.

Angleški letalski napadi na Nemčijo

Berlin, 29. avgusta. AS. Preteklo noč so britanska letala metala bombe nad mesta v zahodni Nemčiji in povzročila majhno škodo. Po dosedanjih poročilih je protiletalsko topništvo sestrelilo 6 napadajočih letal.

Vojaška sodba o bojih na vzhodu

Carigrad, 29. avg. AS. List »Džumhuriet« pri naša članek generala Erkieta o bilanci dvomesečne vzhodne vojne. Članek uvodno ugotavlja, da so se sovjetske sile in njihova vojna sposobnost poleg materialne oborožitve pokazale mnogo višje, kot se je pričakovalo. Članek se spominja, da se je Rusija že mnogo let posvečala zgradbi vojske, kateri je dala moderna in številna sredstva, obenem pa tudi mogočne industrijske naprave. Zavedajoč se teh ogromnih priprav, so Nemčija in njeni zavezniki mislili napasti Rusijo v primernem trenutku, ker so vsi vedeli, kakšen strašen udarec bi lahko zadala Rusija Nemčiji, ko bi jo zadel v hrbet, v času njene zaposlitve na zapadu. General pravi, da je rusko letalstvo, ki je bilo v začetku vojne številno močnejše kot nemško, dobilo v prvih dneh nepopravljiv udarec nemškega letalstva, tako da je nemško letalstvo postalo gospodar v zraku. Članek pravi, da je to dejstvo pripisovati kvalitativno nižjemu stanu letalskega poveljstva v Rusiji. Isto bi se lahko reklo za ostale sovjetske armade. Mehanizirana sredstva in številni vojakov, ki jih je Rusija porabila, so bila številnejša kot nemška, kar pa ni oviralo zmage zaveznikov od vojakov do najvišjega poveljstva. General trdi, da se bodo boji, ki jih bodo Rusi dali pred Leningradom, Moskvo in Kijevom, razvili v še večje poslabšanje njih vojske, ki so že bile zelo oškodovane po bitkah na meji in v Stalinski liniji. Članek dodaja, da so sovjetske nade na zimo iluzorne, ker bo zimska doba zatekla ruske vojske izčrpane, dočim so zavezniški pripravljeni za boj proti mrazu. Po ugotovitvi generala, da so zavezniški razbili ruske črte, ker so smatrali, da bosta padla Moskva in Leningrad, bo prišel dokončni poraz Rusije, ki bo prisiljena potegniti ostanke svoje vojske za Volgo in na Ural. General zaključuje svoj članek z dvomom o možnosti, da bodo Angleži in Rusi lahko napravili obrambno linijo na Kavkazu in vidi vnaprej, da bodo zavezniški prišli tudi v te kraje.

Rim, 29. avgusta. a. Angleški vojaški strokovnjak Liddell Hart razpravlja v »Daily Mailu« o položaju na ruskem bojišču in pravi, da bodo prihodnji tedni najbolj kočljivi v vsej vojni. Položaj Rusov je zakrit z zagriženim odporom, ki ga nudi, toda splošni potek bojev je poln resnih dogodkov za Rusijo. V zadnjih štirinajstih dneh so nemške vojske dosegle nasplošno uspehe, ki bodo imeli več kakor začasni vpliv, v kolikor se nanašajo na splošni potek boja. Še bolj kakor nemški uspehi, pa otežujejo položaj hude ruske izgube, zlasti pa izgube nekaterih vojaških postojank, s katerih bi bili Rusi jutri lahko prevzeli pobodo.

Liddell Hart razpravlja o dosedanjih izgubah industrijskih predelov in o tistih predelih, ki so v nevarnosti. Res je, da so se industrije na Uralu izpopolnile in napredovale v zadnjih letih, toda ta razvoj ne more otežiti izgube drugih industrijskih predelov. Izguba zahodne Ukrajine ter njenih kovinskih ležišč je precej resna. Še resnejša pa bi bila izguba industrijske pokrajine vzhodno od Dnepra. Od usode Dnepra je za Stalina odvisna usoda vojne v Rusiji.

Pregled operacij na vzhodu

Vzhodna fronta, 29. avgusta. AS. Posebni poročevalec Stefanija. Nemški generalni štab je naznanil dne 25. avgusta zaključek bitke za Gomel, dne 26. avgusta pa zasedbo Jekaterinoslava in 27. t. m. zasedbo Velikih Lukov. Te vojaške operacije niso same sebi namen, vendar dokazujejo, da so bili zavzeti važni strateški cilji. Ni potreba posebej pojasnjevati. Dovolj je pogledati na zemljepisno karto, kje se nahajajo Veliki Luki in sicer na cesti, ki veže Rigo z Moskvo v oddaljenosti okoli 400 km zračne črte od Moskve, v kateri se nahajajo tudi Jekaterinoslav in Gomel. Nova doba operacij, ki je sedaj v polnem razvoju, si je nadela za načrt zasedbo vse Ukrajine do Dnepra. Položaj je sedaj naslednji: Najjužnejše desno krilo nemških čet je v gibanju in nemške čete napredujejo na vsem sektorju Smolenska. Nemško letalstvo nadaljuje z neprestanimi napadi podnevi in ponoči na postojanke vzhodno od Smolenska in severno od Velikih Lukov. Bitka za Leningrad je v polnem razvoju in pri njej sodelujejo finske čete, ki so dosegle važna napredovanja okoli Viborga in okoli Ladžskega jezera. V tem sektorju je najbolj značilno za vojno, da je bilo treba odstraniti zelo številna minirana po-

Začetek dela vojaškega sodišča v Šibeniku

Šibenik, 29. avgusta. AS. Svečano je bilo otvorjeno poslovanje vojaškega sodišča, ki je bilo ustanovljeno z Ducejevim razglasom. Otvoritvi je prisostvoval tudi zastopnik guvernerja Bastianinija.

Atentat na Lavalu med pregledom prostovoljcev za rusko fronto

O atentatu poročajo naslednje podrobnosti:

Do napada na Lavalu je prišlo v neki vojašnici med slovesnostjo ob odhodu prvega oddelka francoskih prostovoljcev na vzhodno bojišče. — Atentator Colette, ki je star dvajset let, je izpovedal, da je stopil v vrste prostovoljcev, da bi mogel lažje storiti atentat. Lavalovo stanje ni nevarno in je sam sporočil svoji rodbini, da njegovo življenje ni v nevarnosti. Lavalu sta operirala dva nemška vojaška zdravnika.

Vichy, 29. avgusta. AS. Posebno sodišče v Parizu je obsodilo na smrt tri komuniste, ki so bili giljotinirani.

Rastoča komunistična propaganda v Švici

Bern, 29. avg. a. »Bund« in drugi švicarski listi omenjajo komunistično propagando, ki je sicer strogo prepovedana, pa se vseeno na skrivaj bohoti. Glede tega je bilo nekaj aretacij po raznih delih Švice, toda če propaganda zaduše v enem kraju, se prikaže v drugem. Zlasti gre za propagando z letaki, ki napadajo vicarske oblasti ter Nemčijo in Italijo. Listi vabijo javnost naj sodeluje z oblastmi, zakaj komunistična propaganda bi se utegnula okoristiti s sedanjim mednarodnim položajem ali pa z gospodarskimi pretresi, da bi otežila švicarski zunanjepolitični položaj.

Spomenik, zaradi katerega bi bilo skoraj prišlo do vojne

Med Argentino in Chile so na meji pred četrto stoletja postavili v planinah ogromen kip Kristusa. Kip je vlit iz samih topovskih krogel ter so ga dala postaviti številna ženska društva kot znak, da se med Argentino in republiko Chile ne bo nikdar več uporabljalo orožje. Ravno zaradi tega kipa je pa med obema državama večkrat prišlo do takih nesoglasij, da ni dosti manjkalo do izbruha vojne. Kristusov kip je namreč postavljen tako, da Kristus blagoslovlja Argentino, republiko Chile pa kaže hrbet. Zato so bili v republiko Chile užaljeni in je dostikrat prišlo na meji do spopadov. Medsebojne praske so trajale tako dolgo, dokler spora ni rešilo žilsko časopisje, ki je za položaj kipa našlo srečno tolmačenje. Časopisje je poudarilo okoliščino, da je čisto prav, da se je Kristus obrnil proti Argentincem, ker Čilci tako nikdar ne ogražajo miru. Od tega časa sta obe strani zadovoljni in prepričani, da je lega Kristusovega kipa čisto pravilna.

Bojišče pri Sollumu: Razbiti angleški tanki, ameriške proizvodnje po neuspelem napadu

Amerika hoče kljub japonskemu protestu pomagati Sovjetom

Washington, 29. avg. AS. Tisk razlaga nedavne izjave državnega tajnika Hulla kot jasno odločitev washingtonske vlade, da bo izvršila določeno benedico in drugega materiala Rusiji čez Vladivostok kljub japonskim protestom.

Odložitev angloško-sovjetsko-ameriškega sestanka

Rim, 29. avgusta, s. Novica o odložitvi angloško-sovjetsko-ameriškega posveta v Moskvi je vzbudila živo nezadovoljstvo v angleški prestolnici. Tam so prepričani, da bo mogoče storiti kaj malo za skupno akcijo med vsemi tremi državami, če

Amerika ne bo sporočila svojih sklepov glede omenjenega posveta. Odložitev konference onemogoča za zdaj vse načrte glede sodelovanja med Anglijo, Ameriko in Sovjeti. Z ozirom na vedno kočljivejši sovjetski položaj niti moskovska vlada ne more povedati, kdaj bo do tega posveta prišlo.

Washington, 29. avg. AS. Rooseveltova vlada je razširila direktno kontrolo nad vso industrijo z odlokom, ki zavezuje vse industrije poslušati vladne odredbe in ki določa najstrožje kazni proti kršiteljem. Z drugim predsednikovim dekretom je prepovedan izvoz iz Filipinov na Japonsko in v države, ki so sovražnice Anglije, s tem, da je na Filipine razširjen kontrolni sistem, ki zahteva dovoljenje iz Washingtona za vsi izvoz.

Bližnja odločitev Japonske

Tokio, 29. avg. AS. Informacijski urad japonske vlade sporoča, da je imel poslanik Nomura z Rooseveltom dne 28. avgusta daljšo konferenco in je izročil Rooseveltu z ozirom na mednarodni položaj poslanico japonskega ministrskega predsednika Konoja, glede japonskega zadržanja do tihomorskih problemov, ki so nerešeni med Japonsko in Zedinjenimi državami.

Tokio, 29. avgusta. DNB. Pod predsedstvom prvega ministra Konoja je bila v petek izredna seja japonskega ministrskega sveta, kateri so prisostvovali vsi ministri. Seji pa je prisostvoval tudi general major Muto, ravnatelj urada za splošne vojaške zadeve v vojnem ministrstvu, admiral Oka, ravnatelj urada za splošne mornariške zadeve v mornariškem ministrstvu in Taro Tera Saki, ravnatelj ameriškega oddelka v zunanjem ministrstvu. Na seji je najprej poročal ravnatelj Tera Saki o japonsko-ameriških odnosih s posebnim ozirom na važen razgovor med Rooseveltom in poslanikom Nomuro v Washingtonu dne 28. avgusta. Temu sta dala predsednik Konoje in zunanji minister Toyoda dopolnilna pojasnila.

Stockholm, 29. avgusta. DNB. »Dagens Nyheter« objavlja poročilo »United Pressa« iz Sanghaja, po katerem se je iz dobro poučenih diplomatskih krogov v Tokiu izvedelo, da je mogoče računati z novo izpremembo japonske vlade. Vzrok zato je iskati v naraščajočem nezadovoljstvu z vlado Konoja, ki ne more rešiti kompliciranih in resnih problemov, ki so nastali kot posledica angloško-ameriških ukrepov in neoviranega ameriškega dovoda vojnega materiala v Vladivostok. V poročilu pravijo naprej, da se krogi, ki so prijateljski osi na Japonskem, trudijo, da bi izsilili tvorbo vojaške vlade, da bi se japonski ekspanzijski načrt izvajal v hitrejšem tempu. Smatrajo za možno, da mora Japonska v prihodnjih 14 dneh dokončno sklepati o bodoči zunanji politični liniji. Sedanja vlada je jasno zadnja možnost za anglo-saški japonski sporazum. Če pa do tega ne bo prišlo bo zadnji izhod stvoritev močne vojaške vlade.

Tokio, 29. avgusta. AS. Govornik informacijskega urada japonske vlade je izjavil, da predstavlja poslanica Konoja poskus raziskati vzroke za težave v delikatnem položaju med Japonsko in Zedinjenimi državami.

Tokio, 29. avgusta. AS. Na seji japonske vlade v petek zjutraj je bil sprejet načrt za javna dela brezposelnih, kar je usmerjeno na mobilizacijo vseh delovnih sil 100 milijonskega naroda. Načrt predvideva popolno odpravo brezposelnosti.

Šanghaj — središče mednarodne propagande

Šanghaj, 29. avgusta. AS. Mesto Šanghaj je na tem, da postane v najkrajšem času največje središče svetovne propagande. Dejansko prihajajo v to kozmopolitsko mesto pripadniki vseh držav, pa tudi vojnočisti. Številni agenti za propagando se nahajajo v Šanghaju in razpolagajo z znatnimi sredstvi. Propaganda je namenjena predvsem Japoncem, Kitajcem, Hindujem, Francozom, Rusom in Židom s pomočjo tiska, radia in kina. Kinematografi predvajajo italijanske, nemške, angleške in ameriške vojne filme. Številne so tudi informacijske agencije, katerih je nad 25. Tri so ameriške, dve

Leteče trdnjave - neuspel poskus

Iz Berlina poroča večerna »Stampa« z dne 29. t. m. o letečih trdnjavah tole:

»Non-stop« ofenziva, ki je bila toliko opevana in za katero je Churchill dejal, da bo prizadela velike škode Nemčiji, je stopirala v prihod, začel. Vzrok za ta propad je pripisovati v dobro poučenih krogih zaradi izredno slabih izkušenj motornih ameriških letal, katere so tehniki preko Oceana tako poveljevali in ki so se v praksi izkazali za škodljive lastni posadki. Glas o tem so razširili predvsem izdelovalci letal in zlasti opozarjali na to, da morejo nositi velike količine bomb in jih metati z ogromne višine.

Prva dva napada sta veljala Angleže 14 letal takega tipa, čeprav jih je spremljalo mnogo lovcev. Nesreča je bila v tem, da leteče trdnjave, ki-roke 70 m in primerno dolge, niso imele vključnih štirih motorjev dovolj hitrosti in močnosti, da bi dosegle velike višave. Posledica tega je bila, da je imela protiletalska obramba lažji cilj in lovci so lahko izbirali primerne trenutke za streljanje na življenjske točke letečih trdnjav. Tako je RAF morala poseči nazaj k znanim tipom, med katerimi še sedaj »Blenheim« predstavljajo manjšo zlo. S tem se je zopet pokazalo, da je bil dosežen stop v zračni ofenzivi, ki je bila mrtva, preden se je rodila.

Angleži hočejo izstradati Španijo

Valencia, 29. avg. AS. Dejstvo, da so Angleži ustavili in odpeljali v Gibraltar 4 španske trgovske ladje, ki so bile natovorjene z žitom in namenjene v Valencia, je vzbudilo živo ogorčenje. Angleži ladij dosedaj še niso izpustili. Prebivalstvo v Valenciji je že nekaj tednov brez kruha.

nemški, dve kitajski, po ena italijanska, japonska, angleška, francoska in ruska. V Sanghaju izhaja okoli 30 dnevnikov v raznih jezikih. To propagando pa ponujajo številni letaki in slike, ki se razdeljujejo občinstvu. Tudi radijska propaganda je zelo živa. Poleg številnih kitajskih radijskih postaj, ki jih kontrolira nankinška vlada, je 11 tujih postaj, med njimi japonske, ameriške, angleške, francoske, nemške in italijanske. Podnevi se včasih sliši na ulice skozi okna oglušajoča kakofonija radijskih aparatov, ki v desetinah jezikov oddajajo najbolj nasprotujoče si novice. Vsak mesec se izdajajo milijoni dolarjev za vplivanje na milijone Azi-jatov, ki prebivajo v teh krajih.

Japonski letalski napadi

Tokio, 29. avgusta. AS. Japonska letala so večer izvedla napad na Cukung. Jasni dan je omogočal japonskim pilotom ciljati na poslopja komunističnega generalnega štaba.

Nanking, 29. avgusta. AS. Proti finančnim uradom v Vu-Siju je bil izvršen atentat. Bomba je uničila dele poslopij. Dva uradnika sta bila ranjena. Kitajska in japonska policija sta takoj zaprla vrata mesta in sta začeli zasledovati atentatorje, ki pripadajo terorističnim četam Čang-kajška.

Seja novomeškega okrajnega cestnega odbora

Novo mesto, 28. avgusta.

Danes predpoldne je bila v prostorih okrajnega cestnega odbora pod predsedstvom načelnika g. Franca Brulca XXVII. redna skupščina okrajnega cestnega odbora v Novem mestu. Načelnik je v svojem poročilu poudaril, da so bila sredstva iz proračuna, ki ga je potrdila še prejšnja banska uprava, zaradi splošnega dviga cen, zlasti pa zaradi povišanih mezd delavstvu, premajhna in da je zato Eksc. Visoki Komisar proračun ojačil za 150.000 lir, s čimer je bilo omogočeno, da se bodo izvršila vsa dela, ki so bila v proračunu predvidena. Važen dogodek za delo in življenje cestnega odbora je bilo dejstvo, da so bili novomeškemu okrajnemu cestnemu odboru priključeni nekateri deli bivšega litijskega odbora, kar je odboru naložilo 7515 km pokrajinskih cest v vzdrževanje. Končno je načelnik poročal še o škontraciji blaginje, pri kateri je uprava našla vse v najlepšem redu.

Tajnik cestnega odbora g. Julij Lavrič je poročal o završnem računu dohodkov in izdatkov za proračunsko leto 1940-41, izkazuje približno 450.000 lir dohodkov in približno 380.000 lir izdatkov. Prebitok, ki je nastal, je bil porabljen za zgradbo opornega zidu v Toplicah, za preložitve ceste Toplice-Podturn, za zgradbo mostu preko Klančarskega potoka v Čremošnjicah in za cesto v Malem Slatniku. Skupščina je soglasno potrdila obračun, kakor ga je predlagala uprava, nakar je sledilo poročilo tehničnega vodje cestnega odbora g. inž. Viljema Pra-pornika o izvršenih delih v lanskem proračunskem letu.

Iz tega poročila izhaja, da je bil kot večje delo v novomeškem nadzorništem okolišču izvršen zaključek gradbenih del na cesti št. II-306, na kateri je bil dokončan oporni zid ob Krki pri novomeškem pokopališču, poleg tega pa je bila urejena tudi ograja in tudi vsa zemeljska dela so bila zaključena. V tem okolišču so bila izvršena naslednja manjša dela: na cestah Kandija-Vavta vas, Novo mesto-Kronovo in Kronovo-Maševa vas so bili vloženi propusti, manjša dela in razširitve pa so bile napravljene na pokrajinskih cestah Novo mesto-Kronovo in Novo mesto-Uršna sela. V trebanjskem nadzorništem okolišču je bilo največje delo rekonstrukcija pokrajinske ceste Tibahoj-Mirna, na odseku Sole, kjer so se izvrševala zemeljska dela. Propusti so bili vloženi na cestah Velika Loka-Čatež in Pluska-Dobriče. V žužem-berskem nadzorništem okolišču je bilo največje delo oporni zid na cesti I-11 na Poljanah in na subvencionirani cesti Poljane-Klečec, kjer je bil popravljen tudi leseni most preko Krke. Manjše izboljšave so bile izvršene na cesti Krka-Soteska-Podturn in na pokrajinski cesti Zužemberk-Smuka. Ograja je bila obnovljena na cesti Dvor-Smuka. Mostnice so bile vložene na lesenem mostu preko Krke v Soteski.

Pri naslednji točki dnevnega reda je skupščina razpravljala o kreditih za subvencioniranje ceste. Ker so bili ti krediti že popolnoma izrpani, se je pokazala potreba po viririranju nekaterih kreditov iz drugih partij, ki še niso izrpani. Skupščina je vse predlagane virirane odobrila.

Pri slučajnostih so člani cestnega odbora opozarjali na nekatere potrebe krajev, ki jih zastopajo, in se zavzemali za izvršitev del, ki si jih prebivalstvo teh krajev želi. Dekan Tomažič je prosil, naj cestni odbor v svoj delovni program sprejme znižanje klanca v Račnem selu na cesti Velika Loka-Gomila, odbornik g. Gazvoda pa je prosil, naj se dosedanja subvencionirana cesta Ratež-Gaberje proglasi za pokrajinsko cesto.

Uspehi zakona za pospeševanje varčevanja. Iz Rima poročajo o velikih uspehih zakona za pospeševanje varčevanja, ker varčevanje vedno počasneje narašča in banke lahko s prihranjenimi naloženim denarjem opravljajo velika dela po državi.

Junaštvu krščanskih zakoncev

Papežev nagovor novoporočencem

V sredo, 20. avgusta, se je zbrala veličastna skupina romarjev in obiskovalcev pri sv. očetu, med njimi tudi lepo število novoporočenc. Verniki so z veliko pozornostjo poslušali modre besede sv. očeta, ki je izrazil svoje posebno veselje, ko je zagledal pred seboj tolikšno množico vernikov, ki jih je privedla preden vera, zaupanje in ljubezen. Njegovo očetovsko srce se je radovalo, da more podeliti božji blagoslov vernikom, ki prosijo, da bi Bog uslišal njihove prošnje in molitve, da bi odvrnil strahotno trpljenje, ki tare svet. »Neskončen je blagoslov, ki prihaja od Stvarnika, saj, ko je izpregovoril Stvarnik, je nastalo iz nič nebo, je zagorelo sonce, je nastala zemlja, so zavalovale vodovja, so nastala vsa živa bitja pod nehom in zemljo. Potem je naredil Stvarnik iz gline človeka in njegovo družico ter jima vdihnil neumrjočo dušo. In jima je rekel: Množite se in napolnite zemljo.«

Novoporočencem je govoril sv. oče dalje o svetosti zakona, ki ga je sam Zveličar posvetil v zakrament. Z zakramentom so povezani zakonci v sveto zvezo, ki družijo njihova srca in njihovo življenje. Zakon je zakrament, je svet stan. Za tak odličen stan pa je potrebna krepost zatajevanja, junaštva in požrtvovalnosti. V teh časih, ko divja razvnanost po vsem svetu, bo marsikakšen, sicer zvest zakonec, zašel v skušnjavo, da bi prelomil zakonsko zvestobo, ki bi morala ostati neomadeževana. Grešiti je lahko, pošten ostati je težko, za poštenost je treba junaštva, ponosa in poguma.

Sv. oče je opozoril dalje novoporočence še na encikliko Pija XI. »Casti conubii«, ki govori o zakonski čistosti, o junaštvu zakoncev, ki hočejo živeti po sv. veri, v medsebojni ljubezni, v skupnem žrtvovanju, odpustajoč drug drugemu žalitve in napake. Koliko junaškega zatajevanja! Koliko tihega žrtvovanja, da se obrani mir in vzajemnost v krščanskem zakon!

In to vsakdanje življenje, ki nas priganja, da vsak dan znova pričenjamo delo, ki nam je velikokrat zoprn in odvratno zaradi vsakdanjosti. Toda vse to naj prenaša zakonski drug z naemnom na ustnicah, da daje pogum svojemu zakonskemu drugu. Še tako mrko lice zakonskega druga se bo zjasnilo ob prijazni besedi, ob vzpodbudnem pogledu, mrka guba na čelu bo izginila. Skupno trpljenje, skupno žrtvovanje in skupno potrpljenje ohranja in poživlja zakonsko zvestobo in ljubezen.

Vir-družinske sreče pa mora biti žena in mati, ona veže očeta z otroki, žena in mati ohranja skupnost družine, bdi nad družino, skrbi za njen blagor,

jo čuva in jo brani. Ona je, ki poje pesem otroku ob zibelki, mati izvoli otroku prvi smehljaj na drobne ustnice, tolaži ga in neguje v boleznih. Mati je otroku prva učiteljica, ona ga vodi pred oltar Gospodov, uči ga moliti, navdihuje ga z višimi mislimi in željami. Dajte nam mater, ki bodo čutili tako duhovno, kakor naravno materinstvo! V takšni materi bomo gledali vzvišeno poglavarico družine in jo bomo slavili s pesmijo Emanuela iz knjige Prerokov, o njej bomo govorili: »Glejte možno ženo, čednost in dostojanstvo so njena oblačila. Ona zre z zaupanjem v bodočnost, kadar odpre svoja usta, govori modro in v dobroti brzda svoj jezik. Ona bdi nad delom v svoji hiši in ne je kruha v lenobi. Otroci jo spoštujejo in njen mož jo upošteva...«

Sv. oče je izrekel še drugo pohvalo o materi in močni ženi, to, da je žena junaška, junaška v žalosti in muki, v skrbeh in nadlogah, da je bolj junaška kot možki, ker jo je bolečina naučila ljubezni in potrpljenja. Saj so tudi Jezusa spremljale žene na njegovem križevem potu prav do groba. Sreče Odršenikovo je bilo polno usmiljenja do žene, solze jokanja Marije Magdalene so ganile njegovo srce, kakor Lazarjev sester ga je ganila, da je obudil njihovega brata Lazara, z vdovo iz Naima je imel sočutje. In koliko je danes takih vdov, koliko je nesrečnih mater in žen, ki hočejo za svojci; vse bo potolažil usmiljen Zveličar!

Sv. oče je govoril novoporočencem, naj zaupajo v Boga in naj se ne ustrašijo poti, ki so jo nastopili. Iz neznanih razmer vodi pot kvišku do velikih stvari, krščanska čednost pa je cvetica, ki poganja na steblo vsakdanjega truda in skrbi. Pripravljati pa se je treba v junaštvu in zvestobi, ker ne vemo, kdaj bo prišel čas preizkušnje, ki bo tiral od zakoncev izrednega poguma in junaštva. Izven družinskega življenja naj zakonci ne iščejo razvedrila. Junaštvo in požrtvovalnost imata zasedrane svoje korenine le v skladni družinski skupnosti. Zakonci naj posvetijo vse svoje moči družini in naj vestno izpolnjujejo dolžnosti do Boga, do Cerkev in družine. Junaštvo ni rastlina, ki bi zrastle v enem dnevu, nasprotno: v junaštvu in zatajevanju se je treba vaditi sproti, da je človek pripravljen in utrjen, kadar pride skušnjava.

Ko je sv. oče podelil blagoslov navzočim, njihovim družinam in vsem, ki so jih imeli verniki v mislih, so bili vsi navzoči globoko ginjeni.

Sv. oče je sprejel potem še razne dostojanstvenike cerkvenih in posvetnih obla

Gospodarstvo

Omenjeni zakon, ki je uredil nalaganje kapitala za kratke in dolge roke, je bil izdan leta 1935. V prvih petih letih tega zakona so se kreditni denarni zavodi močno dvignili. Samo banke so izkazale 31. decembra 1940 62 milijard, 984 milijonov lir vlog in depozitov, dočim so imele leta 1935 le 47 milijard 331 milijonov lir. Tudi drugi kreditni zavodi razpolagajo z večjimi hranilnimi vlogami, tako da se lahko reče, da imajo denarni zavodi v Italiji sedaj na razpolago okoli 65 milijard lir prihrankov.

Za pospeševanje in povečanje italijanske industrije. »Uradni list« je objavil celo vrsto ministrskih dekretov, s katerimi se dovoljuje ustanovitve novih, oziroma razširitev in izpopolnitve že obstoječih industrijskih podjetij. Gre za celo vrsto raznih industrij, kakor sledi: siderurška in metalurška industrija, industrija metalurških izdelkov, električna in radioelektrična industrija, industrija gumij, industrija elektrod, kemična organska industrija, industrija celuloze, plinska industrija, industrija kavnih nadomestkov, mehanična industrija, cementna industrija, industrija za destilacijo lignita, premoga in premogovnih derivatov, industrija anorganske kemije, industrija klor, sode in raznih klorovih derivatov, industrija alkohola, testenin itd.

Komisariat za ribolov za Dalmacijo. Agencija I. E. I. poroča iz Rima, da je vladni gubernator za Dalmacijo Eksc. Bastianini spremenil bivše jugoslovansko pomorsko ravnateljstvo v Splitu v »Komisariat za ribolov za Dalmacijo«. Ta komisariat bo neposredno odvisen od njega in bo sodeloval z biološko-oceanografskim inštitutom v Splitu, se bavil z raziskovanjem obale in racionalno organiziral ribolov. Agencija I. E. I. pripominja, da so v bivši Jugoslaviji v okolici Splita in Šibenika nalovili letno nad 4 milijone kg rib v vrednosti 20 milijonov dinarjev.

Amerikanske investicije v osištinskih državah. I. E. I. poroča iz Rima o podatkih, ki jih je izdalo finančno ministrstvo v Washingtonu o ameriškem kapitalu v Italiji in Nemčiji. Razni kapitali, krediti in investicije Združenih držav znašajo v Italiji okoli 145 milij. dolarjev, v Nemčiji pa okoli 435 milij. dolarjev. Kar se tiče zamrznjenih kreditov držav osištva v Ameriki, pripominja ista agencija, da so ti krediti mnogo manjši.

Zvišanje železniških tarif na Hrvaškem. Kakor poroča list »Hrvatsko gospodarstvo«, bodo s prvim septembrom zvišane tarife na Hrvaškem v potniških promet, pri pošiljkah paketov in v ekspresnem blagovnem prometu, kakor tudi pri nekaterih navadnih blagovnih pošiljkah. Tarife bodo povišane za 50%.

Srbsko gospodarstvo. Komisar pri srbskem gospodarstvenem ministrstvu Vasiljevič je pred nedavnim podal večjo izjavo o načrtih za gospodarsko obnovo Srbije. Najprej je omenil razširitev industrije, ki sloni na poljedelstvu. Misli se na ostvarene velike industrije, ki ima za baze poljedelske izdelke, potem na reorganizacijo mlekarstva in sirarstva v zvezi s čim večjim podpiranjem živinoreje. Vsi poljedelski pridelki naj se po-množe in specializirajo, kolikor bo le mogoče. Na rudarskem področju je po polagala velika pažnja za čim večje pridobivanje in izkoriščanje lignita. Z drugimi rudami, bodisi surovimi, bodisi predelanimi, bo Srbija v bodoče plačevala uvoz vseh izdelkov in drugih snovi, potrebnih za gospodarstvo in socialno obnovo dežele. Do sedaj so bile že vpostavljenе trgovske zveze z Nemčijo, Italijo, Hrvaško in Madžarsko, v teku pa so še pogajanja z nekaterimi drugimi državami. Med drugim je povedal gospodarski komisar Vasiljevič tudi to, da se bo Srbija posvetila čim večjemu izvozu živine, mesa in žita, saj je država pred vojno izvažala letno sama okoli 200.000 svinj.

Tudi na švedskem zakon o kontroli cen. Iz Stockholma poročajo, da je tudi na švedskem stopil v veljavo zakon o kontroli cen. Že takoj po izbruhu sedanje vojne je bil ustanovljen v Stockholmu državni urad z istim nazivom, sa-

mo da ni bil zakon podlaga njegovemu delovanju, marveč prostovoljno sodelovanje med državnimi oblastmi ter gospodarskimi in trgovskimi krogi. Delo tega urada je rodilo dobre posledice. Tudi sedaj ta urad nadaljuje svoje delo in nadzoruje cene blaga ter važnih življenjskih potrebščin na osnovi sistema, t. j. prostovoljnega sodelovanja med trgovskimi krogi in državnimi oblastmi. Novi zakon se uporablja le v skrajnih primerih, kadar je treba izreči kazni zaradi pretiranih cen. Za vsako povišanje cen je potrebno dovoljenje urada za kontrolo cen, ki dovolji zvišanje le takrat, če so dokazani povečani izdatki za povračilo stroškov pri proizvodnji ali uvozu dotičnega blaga. Pomanjkanje blaga ali zmanjšana proizvodnja nista opravičljiva razloga za porast cen. Zavod je tudi znižal stroške za transport in je tako omogočil celo znižanje cen mnogim važnim predmetom. Do danes se mu je tudi posrečilo odvrniti vsakršno inflacijsko nevarnost.

Rekvizicija starega železa v Romuniji. Z ministrskim dekretom se v Romuniji rekvirirajo vse zaloge starega železa, ki jih je treba takoj izročiti organom podtajništva vojnega ministrstva za vojaške potrebe. Vsakršna prodaja ali nakupovanje starega železa je odslej pod nadzorstvom imenovanega ministrstva. Zaloge starega železa pa morajo biti prijavljene v roku 20 dni. Tudi lastniki starih ladij morajo, kakor poroča »L'Informazione Economica Italiana«, izročiti stare železo svojih ladij, nahajajočih se v romunskih vodah, vojnemu ministrstvu. To železo je namenjeno podtajništvu mornariškega ministrstva.

Racioniranje olja v Grčiji. Z vladnim dekretom je prepovedana trgovina z oljem na področju cele države. Razdeljevanje olja bo odslej opravljalo ministrstvo za prehrano. Za ves čas do konca leta imajo proizvozniki olja pravico pridržati za vsakega družinskega člana po 8 ok olja. Vse druge osebe bodo dobile za ta čas samo po 4 ok olja (1 oka = 1 kg in četrt). Vse osebe, ki imajo za bodočih šest mesecev več olja, kakor je zgoraj določeno, morajo pod strogo kaznijo prijaviti svoje zaloge.

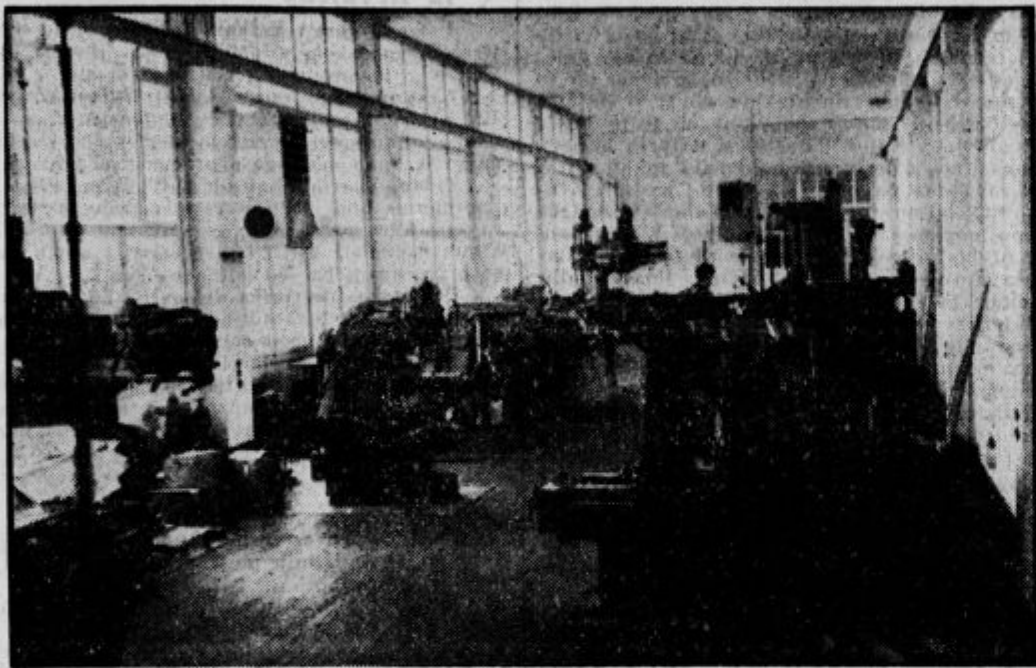
Kontrola nad ameriškim izvozom. »Il sole« poroča iz Newyorka: Kakor pravijo odločilni krogi v Washingtonu, bo kontrola nad izvozom blaga iz Zedinjenih držav, ki so jo doslej izvajali na okoli 20% blaga, kmalu razširjena na vse blago. Verjetno je, da bo kmalu določen embargo za nekatere vrste blaga. Pred kratkim je prišlo v seznam blaga, ki ga je prepovedano izvažati, tudi umetno vlakno, les, asfalt, dragocene kovine in druge kovine razen železa.

Boji ob Dnjepru

Budimpešta, 29. avg. AS. Iz pooblaščenega vojaškega vira se izve, da zavezniške čete, med katerimi so tudi madžarski oddelki, nadaljujejo z napredovanjem. Sovražnik nadaljuje z močnim odporom ter skuša s protinapadi preprečiti, da bi se zavezniške čete konsolidirale ob spodnjem Dnjepru. Pri teh poskusih je sovražnik utrpel najtežje izgube, ker so zavezniške čete uničile vsak protinapad. Madžarske lovske skupine so večer zbile 10 sovražnih aparatov. En madžarski lovec se ni vrnil. Po poročilu poluradnega »Budapesti Ertesito« so moskovski krogi v skrbeh in zaprepačeni zaradi zavezniških uspehov v bitki za Dnjeper. Vrhovno sovjetsko poveljstvo je vedno smatralo, da bodo Budenijeve armade v stanju zapreti pot zavezniškim četam ob južnem toku Buga. Hitri umik Sovjetov na Dnjeper je uničil moskovske nade, ki sedaj vidijo, da je neporaben sistem od Odese do Kijeva. Markal Budjeni je zahteval okrepitve, tako da je odbor za narodno obrambo, kateremu predseduje Stalin, v preteklih dneh sklenil poslati na fronto sveže čete, ki bi jih prevozili v letalih. Vsa razpoložljiva letala so bila takoj uporabljen v ta namen, toda tudi te sile niso mogle ustaviti nezadržnega pritiska nemških in zavezniških sil.

Zavod za strojništvo je kakor tovarna

Laboratoriji zavoda se spretno urejajo — Tudi predavalnice so že opremljene

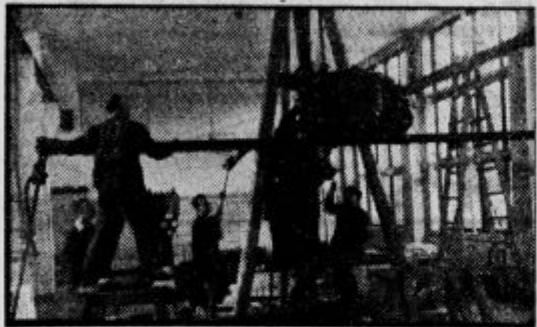

Pogled v veliko dvorano tehnološkega laboratorija, kjer dela že 18 najmodernejših strojev za potrebe zavoda.

Lepa zgradba zavoda za strojništvo ob Aškerčevi cesti se zadnje čase na zunanji ni prav nič več spremenila. V njeni notranjosti pa je čakalo ogromno dela, ki ga je zavod za strojništvo v veliki meri opravil in ga še opravlja v lastni režiji. Zidarska in druga obrtniška dela so skoraj v celoti končana. Tla so parketirana, stene in stropi so prepletkani, vrata in okna prepletkana. Vodovod je montiran, prav tako telefonski vodi, na priključek čakajo telefoni in telefonska hišna centrala. Električne instalacije so izpeljane, manjkajo le še svetilke. Seveda vse to še ne zadostuje za ureditev zavoda za strojništvo.

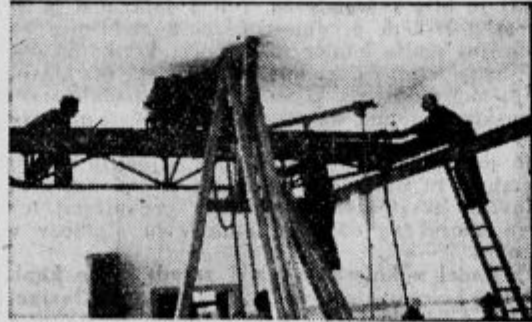
V velikem traktu ob Aškerčevi ulici je v pritižji skozi ves trakt velika dvorana — tehnološki laboratorij. V tej dvorani so pod vodstvom predstojnika zavoda prof. inž. Lobeta bili v teku letošnjega leta postavljeni številni izdelovalni stroji. Vsega skupaj stoji sedaj že v tej dvorani 18 najbolj modernih izdelovalnih strojev, med katerimi so posebno dragocene velike stružnice, veliki vrtni in rezalni stroji, skobelniki in brusilni stroji. Poleg velikega laboratorija je še manjši oddelek za precizne instrumente, v katerem je postavljenih pet preciznih strojev, ki služijo za izdelovanje znanstvenih aparatov in instrumentov. Vsi ti stroji so danes že popolnoma urejeni in tudi že delajo. Z njihovo pomočjo je prof. Lobe s svojim asistentom in dvema laborantoma izdelal v režiji zavoda za strojništvo že vse polno naprav, potrebnih za zavod. Tako je bil izdelan v tehnološkem laboratoriju velik letalni žerjav, ki teče pod stropom vzdolž vse dvorane. Zadnje čase izdelujejo na strojih najrazličnejšo strojno opremo. Dobavljeni stroji so bili večinoma opremljeni le z najbolj enostavnim in cenanim orodjem. Sedaj se z njihovo pomočjo izdelujejo razna orodja za rezkanje, stružna orodja, vzpenjalne naprave za brusilne stroje, specialna orodja za zobata kolesja itd.

Ob Murnikovi ulici se pripravljajo velik kalorični laboratorij, ki je ob stenah obložen z ličnimi keramičnimi ploščami, po tleh pa tlakovani s ploščami iz klinkerja. V tem laboratoriju bodo v kratkem začeli postavljati dve parni turbini, dva električna generatorja in parni batni stroj. Hkrati bodo tukaj montirali posebne jeklene plošče, na

Urejanje letalnega žerjava v kaloričnem laboratoriju. G. prof. Lobe (spredaj na levi) in njegovi sodelavci dvigajo s škripčevjem mačka na žerjav.

katerih bodo lahko preizkušali tudi večje pogonske stroje. Da bo montaža strojev, ki so že dobavljeni, mogoča, je bilo najprej treba tudi v kaloričnem laboratoriju zgraditi in postaviti letalni žerjav. Kakor je bil žerjav v tehnološkem laboratoriju — razen elektromotorja seveda — ves izdelan v režiji zavoda, tako je bil izdelan tudi letalni žerjav za kalorični laboratorij. G. prof. Lobe je sam lastno-

800 kg težki maček je že dvignjen visoko pod strop. Polagoma pripeljejo žerjav pod mačka, nakar ga spuste, da sede na pripravljeni tir.

ročno zvaril traverze in gosto ogrodje iz kotnega železa, iz katerega je sestavljena konstrukcija žerjava. S posebnim škripčevjem so nato ogrodje dvignili pod strop in s kolesi vred postavili na obe tračnici, ki gresta ob stenah. Nato je bilo treba dvigniti še težkega mačka, ki bo vozil žerjav sem in tja po dvorani in ki bo tudi sam prevažal bremenja z ene strani žerjava na drugo stran. Vse to delo je sedaj že opravljeno in žerjav čaka le še na pleskarja.

Zavod za strojništvo je dobil tudi že obvestilo, da je velik parni kotel, ki bo postavljen v lepo kotlarno ob kaloričnem laboratoriju, že izdelan. Parni kotel je moderno izveden. Je sistema La Mont za 20 atmosfer in ima vse moderne opreme, kakor predgrevalce za vodo in zrak, pregrevalce za paro itd. Ko bo dobavljen, bo prav tako v režiji zavoda montiran, ker so temelji zanj že popolnoma urejeni. Z doseganim delom v zavodu za strojništvo je zavod pridobil že lepo zbirko dragocenejših izdelovalnih strojev in naprav. Dragocena pridobitev pa sta zlasti oba letalna žerjava, ki bosta akademikom služila kot študijska objekta pri predmetu: dvigala in transportne naprave. Opremljena sta namreč kot najbolj moderna.

Eksc. Visoki Komisar s posebno pozornostjo in zanimanjem spremlja razvoj zavoda za strojništvo in je tudi zagotovil potrebna sredstva, potrebna za nadaljno ureditev in opremo zavoda. Tako sta že opremljeni obe veliki predavalnici za akademike. Obe sta urejeni po najbolj sodobnih načelih in imata amfiteatralne klopi. Poleg tega, da se klopi dvigajo, kakor po stopnicah, vedno višje in višje, tako da je v vsakega sedeža neoviran pogled na tablo, so sedeži tudi zakloplni, tako kakor v kinematografu. Za obe predavalnici je sedaj zavod naročil dva najmodernejša projekcijska aparata, ki bosta služila tako kot skioptikon, kakor tudi kot epidiaskop. Aparata bo dobavila odlična

italijanska tvrdka Gallileo iz Milana, ki bo poslala zavodu najnovejša modela, nove konstrukcije iz letošnjega leta. Tako bo tudi za slušatelje odlično poskrbljeno. V lastni režiji pa bodo izdelane naprave za zatemičev predavalnic. Urejene bodo tako, da se bodo na pritisk gumba čez vsa okna spustili roloji. Tako se dokončuje in ureja prvi novi zavod tehnične fakultete v Ljubljani. Po zaslugi Eksc. Visokega Komisarja v težkih časih delo v tem zavodu ni prenehalo in je bilo storjeno mnogo samo za to, da se čimprej zavod izroči v celoti svojim namenom.

Eksc. Visoki Komisar obiskal Osrednji popisovalni urad

Ljubljana, 29. avgusta.

Eksc. Visoki Komisar Ljubljanske province je prišel na sedež osrednjega popisovalnega urada v Mandeljevi ulici, kjer poteka delo pregledovanja rezultatov ljudskega štetja v občinah Ljubljanske pokrajine. Delo v uradu je racionalno porazdeljeno na odseke in poteka po dovršenih načinih organizacije in nadzorstva. Eksc. Vis. Komisar, ki ga je spremljal tudi šef njegovega kabineta Viceprefekt dr. Bisia, je po končanem obisku izrazil svoje živo priznanje ravnatelju popisovanja com. Roselliju in njegovim sodelavcem.

Delo nar. sv. Di Marzia v Ljubljani

Ljubljana, 29. avgusta. a. Predsednik fašistovske zveze profesoristov in artistov nar. svetnik Cornelio di Marzio, ki je prišel v Ljubljano na povabilo Visokega Komisarja, je nekaj dni preučeval s krajevnimi oblastmi položaj profesoristov in artistov, zlasti z ozirom na njihove prejšnje strokovne organizacije in z ozirom na sedanjše zahteve. Po navodilih in v soglasju z Visokim Komisarjem Eksc. Graziolijem, je zvezni predsednik dal navodila in naročila za nadaljnje delovanje v novi pokrajini.

Rdeči križ sporoča

Na poizvedovalni oddelku Rdečega križa je po kurirju prišlo nekaj obvestil o pogrešanih. Svoje naprosamo, da jih dvignejo v naši pisarni na Miklošičevi cesti 22 b:

Andrejev Aleksej, Čamerik Marija, Češarek Anton, De Reggi Franc, Intihar Alojz, Okorn Jožef, Nartnik Marija, Petrlin s. Kleta, Prašnikar Ivan, Romanenko dr. Mihajlo, Stojanovič Valja, Stihovič Angeli.

Pošto naš dajnega: Balanč Aleksander (bil v Slajmarjevem domu do 6. VII.), Batolini, firma za umetni kamen, Benedičič Nežka, Tyrševa št. 18, Furlan Alojz, Sv. Petra c. 3 ali pa pri »Amerikancu«, Hrast Silvo, Janševa 12, Krisper inž. Jože, Šmartinska 23, Merčun Lojze, profesor, Predan Rudi, Krojaška 19, Rožič Marija, Pohlina 2, Moste, Sever Zora, Prelovcova 9, Zavec Boris, Glince XV. št. 8, Zorec Stane, carinarnica, Zorman Janez, Narodna galerija, Zagor Betka, Nanoška 28, Zargi Marija, Cesta v Zeleni log 5, Filipič Ernest, Gerbičeva 21.

Zaradi odpreme pisma naj se javi gospod Čebuli Albert.

Svoji g. inž. Planinška Stanislava naj se zglaste v tajništvo poizvedovalnega oddelka.

Gospod ravnatelj Kiler je daroval poizvedovalnemu oddelku RK 50 lir. — Iskrena hvala.

Sport

† Franc Stropnik. Prejeli smo vest, da je po kratki bolezni umrl znani lahkootletski športni delavec Franc Stropnik, uradnik Hranilnice Ljubljanske pokrajine. Lahkootletski šport in posebej še SK Ilirija zgubi pa z njim vrlega, zelo delavnega člana in odbornika. Več let je deloval v vodstvu Slovenske lahkootletske zveze, v upravnem odboru SK Ilirije in v načelstvu lahkootletske sekcije SK Ilirije. Povsod si je pridobil prijatelje. Športni in klubski tovariši, posebno oni v lahkootletski sekciji SK Ilirije, ga bodo zelo pogrešali in mu ohranili globoko spoštovanje in najlepši spomin. — Pogreb bo v soboto ob pol šestih zvečer z Zal. SK Ilirija vabi članstvo, da spremi prezgodaj umrlega zaslužnega tovariša na zadnji poti.

Zadnji finale za pokal SNZ med Hermesom in Ljubljano bo v nedeljo na stadionu Hermes ob 17. Po izčističenju formalnosti v zvezi se bo nadaljevalo in končalo tekmovalno za ta pokal. Srečata se dva enaka in najmočnejša predstavnika slovenskega športa. Hermes nastopi v svoji najboljši postavi, tako tudi njen nedeljski nasprotnik, ki je ojačal, po odhodu najboljših, svoje vrste z Mariborčani. Skušal bo tudi s temi novimi močmi premagati Šiskarje na njih vročih tleh, ter si s tem osvojiti končno pokal, za katerega je tako borba. — Gledali bomo zato v nedeljo morda najzanimivejšo tekmo te sezone. Ljubljana je morala v prvem kolu precej paziti in se je rezultat odločil v njeno korist šele v zadnjih minutah, da niso Šiskarji izkupička odnesli domov. Ako Šiskarji zaigrajo kot znajo na svojih tleh, se zna zgoditi, da

Škodljivci iz sebičnosti

O človeški sebičnosti smo včeraj dejali, da se kaže na raznih plati človeškega življenja in da postane veliko socialno zlo, če je človek ne zna ali neče krotiti. Navadno sodimo, da med socialno škodljivce sebičnež spada tak, ki si je nakupil mnogo bogastva, ki ga potem porablja neglede na svojega bližnjega. To je res vsekakor hud narodni in socialni škodljivec. In ljudje so dandanes taki, da bi venomer radi brali in govorili o takih velikih grešnikih. Pri tem se pa navadno niti ne zavedo ne, kako sami niti za pčico niso boljši kakor tisti, ki ga imenujejo socialnega škodljivca.

Vzemimo na primer le malega moža, ki ima dobro plačo, lepe dohodka, je zdrav in vesel. Koliko takih mladih mož je dandanes po svetu — in tudi v naši slovenski domovini — ki žive več ali manj veselo življenje razigranega sameca ter se nočejo in ne marajo oženiti zgolj zato ne, da ne bi imeli skrbi z družino. Pripravljeni so do dna uživati sladkosti življenja, ne marajo pa niti slišati, da bi prevzeli tudi dolžnosti, ki jih narava terja od tistega, kateri uživa sladkosti življenja. Tak človek je vsekakor velik škodljivec naroda, ker ne mara nadaljevati življenja, ki ga je bil sam prejel od svojih zdravih in poštenih dedov. Tak lahkootletec iz gole umazane sebičnosti pretrga pri sebi spet eno nit zdravega narodovega napredka in življenja. Tak sebičnež je zločinec prav tako, kakor tisti, ki se morda v zakonu izogiblje potomcem. Oba režeta zdrave korenine svojega naroda, kateri bi moral izumreti prej ali slej, če bi bil odvisen zgolj od takih sebičnežev.

So med samskimi tudi izjeme, ki se odreko družinskemu življenju iz višjih ozirov ter to sprejmejo nase kot žrtve. Med take štejemo lahko tudi tiste duše, ki se odreko družini iz skrbi za svoje, za katere morajo skrbeti, medtem ko bi zanje ne mogli več skrbeti, če bi imeli svojo družino. So med njimi tudi taki plemeniti možje, ki se ne oženijo, ker so si na jasnem, da imajo v sebi kal kako podedovane bolezni, ki bi potomcem in s tem vsemu narodu bila v škodo. Taki ljudje so plemeniti ter se prostovoljno odreko družini in potomcem, da ne bi bili škodljivci. Toda taki so izjeme. Marsikdo pa stopa v družino, čeprav se zaveda, da ima v sebi bolezenske kalle, ki bodo morda še pozni potomcem prinesle nesrečo. Vsak tak je seveda tudi škodljivec, čeprav morda ne tako velik, kakor tisti, ki se iz gole lahkootletnosti odreka družini, da bi laglje in bolj veselo užival življenje.

Vprašanje, ki je s tem v zvezi, ni le socialno in narodno, marveč tudi globoko versko moralno. Tak lahkootlec zdaj kajpada živiža na vse nauke in zapovedi svoje vere, če sploh ima kako vero. Zato ga družba s te strani nikakor ne more prijeti. Toda, ker je to tudi socialni in narodni greh, so razne države take škodljivce znale prijeti pri davkih. Tak človek namreč ničesar bolj ne ljubi kakor denar, ki mu omogoča, da lahko nebrzdano uživa življenje ter lahkootletno razsiplje svoje moči, katere je pa dolžan svojemu narodu. Države imajo pa v rokah še druga sredstva, ki z njimi lahko ukroto tako razbrzdanost. In vidimo, da se jih tam, kjer je doma skrb za narodovo prihodnost, tudi izdatno poslužujejo.

Mi moremo v okviru svoje dolžnosti na tem mestu le apelirati na krščansko zapoved, na človeško vest in pa na narodno dolžnost, ki ji je zavezan vsakdo, kdor se po svojih fastivrednih prednikih imenuje ud slovenske narodne družine. Za velike stvari gre danes tudi slovenskemu narodu. In ni najmanjša med temi velikimi stvarmi našega naroda — naše potomstvo in naša številna družina.

lahko spravijo lično trofejo SNZ v svojo omaro. V predtekmi se srečata Grafika : Hermes komb. Ljubljanski konji na Tržaških dirkah. Tržaški listi navajajo številne podatke za konjske dirke v Trstu. Pišejo, da bodo pri veliki dirki za premijo vojske tekmovali prvkrat v Italiji tudi konji iz Ljubljanske pokrajine. Pri poskusnih dirkah je »Slatina« dosegla hitrost 1,38 na slabem terenu, kar pa se lahko zmanjša na 1,30. Drugi konji so dosegli slabše rezultate. »Kod-Jana« bo lahko sodelovala v boju za premijo milice.

Zbor plavalnih sodnikov slovenske plavalne zveze. Za nedeljsko prvenstvo v skokih Ljubljanske pokrajine je določen za vrhovnega sodnika g. profesor Kuljiš Andro. Za ostale sodnike se pozivajo vsi drugi sodniki, ki morajo biti na kopalisku v nedeljo 31. t. m. ob pol 5. Službojuči odbornik g. Trampuž Boris bo na mestu izbral žirijo. — Podpredsednik.

Državne tekme v skokih v Rimu. Finalne državne tekme v plavalnih skokih bodo v Rimu 31. avgusta v bazenu Stadio P.N.F. ob 9. uri zjutraj. Dopoldne bodo obilnatni skoki, popoldne ob 16. uri pa bodo prosti skoki v dveh serijah.

Petersenova zmaga. Na plavalnih tekmah v danskem mestu Stege je Danka Birte Ove Petersen, ki je državna prvakinja Danske, dosegla zopet dva nova rekorda. Na 100 m prosto je zmagala s časom 1.06,6, kar je res lep čas, 100 m hrbtno pa je preplavala v času 1.14,6 ter je prehitela v obeh progah za 50 centimetrov svojo rivalinjo Karin Harupovo. Na 200 m prsno je zmagala Inge Sörensen, ki je dosegla čas 3.02,5.

Prof. Umberto Urbani:

Ivan Cankar pesnik novega človečanstva

Ob drugi priliki smo rekli, da Cankarjeva umetnost ni povsem negativna. Z isto silo, s katero pisatelj ponižuje lažne rodoljube kakor šivca, s katero se zaganja proti socialni nepravčnosti v »Nini«, proti hinavščini v »Grešniku Lenartu«, proti socialnim predsodkom v ostalih svojih knjigah, z isto silo Cankar gradi, ustvarja in personificira tvore svojih idealov.

Samo da je treba čisto iskati njegovih najboljšnjakov med razdedinjenimi bitji in potepuhi, ki končajo v zaporih ali na vrvi, v bolnišnicah ali v valovih reke. Če se spomnimo, da so ta bitja postala neprijatelji družbe, ali da so bila od nje pokvarjena ali da so se dvignila proti njeni pokvarjenosti, če imamo pred očmi, da je marsikdo teh njegovih glavnih junakov nesrečen kakor Martin Kačur, ki je zagrešil, da je svoj idealizem izpostavil zasmehu nevoščljivcev ali nevednežev in ki nima moči boriti se proti okolici, ampak podleže v borbi, skratka, če očistimo ta bitja gotove navlake, ki je krepost v primeri s krepostjo hinavcev in stremuhov, razumemo, zakaj se pisatelj smatra za brata teh nesrečnih potepuhov in se naveže na Nino ali na gospo Judito, ki je brez predsodkov.

Samo tisti, ki površno pozna Cankarja, more misliti, da si pisatelj sam ugovarja in da med njegovimi potepuhi ni več razlike od te, ki je med njihovimi razcapanimi oblekami.

Dejanje, res, je vsakokrat slično, toda zelo različni pogledi na življenje, na resničnost in ne-

resničnost prodirajo iz tega sivega ozračja, v katerem tavajo Cankarjevi potepuhi, kakor Nikolaj Nikitič, Dioniz, slikar Rehar, študent Peter Novljan in študent Lojze, glavni junak razgibanega romana »Na klancu«, na čigar ozadje povzroča revščina, da postajajo njegove žrtve zaradi neznanja vedno manj odporne, s tem da jim jemlje voljo za borbo proti tistemu, proti čemur se ne moreš boriti.

Cankarjevi potepuhi niso le tisti, ki se klatijo iz enega kraja v drugi in ki hodijo čez morje, ampak tudi tisti, ki ostajajo doma pa se vendar potikajo po vesoljnem svetu in po svetu sanj, kakor potepuh Marko, ki sanja o povratku Matjaža, ki bo znova prinesel na svet srečo.

Ena sama stvar je skupna potepuhom slovenskega pisatelja. V vseh je duša strta zbog nasprotja med resničnostjo in vzori, v vseh ta duša kopni po pravičnosti in nedolžnosti, v vseh je duša Ivana Cankarja.

Cankar je lahko rekel, da je vse to, kar človek napiše, biografija. Pisatelj se sam pridružuje osebam in to, kar oni izkusijo in občutijo, je on sam na sebi izkusil in občutil.

Zadostuje, če primerjamo glavno delo otroške psihologije z naslovom »Grešnik Lenart« z »Mojim življenjem«, na čigar straneh pisec z neizprosno odkritostjo razgalja srce, dušo in vsa svoja čuvstva. Pisatelj preide še enkrat pot svojega destinstva in analizira svoje najbolj skrivne misli.

»Grešnik Lenart« je skoraj dopolnilo lastne Cankarjeve biografije.

Kako dobro je prikazal nasprotje med resničnostjo življenja in med rajem, osvetljenim s svetlobo, dobroto in ljubeznijo, kakor ga gleda otrok v svoji duši.

Najnesrečnejši v življenju so prav tisti, ki se ne morejo prilagoditi okolici, ki ne znajo odkriti

sami sebe, ki nadaljujejo svoje potovanje v svetu sanj in iščejo ljubezen v srcu ljudi. Cankar jih prisposablja rudarju, ki koplje in koplje in išče zlata ter nadaljuje s kopanjem tudi tedaj, ko je že izgubil vsako upanje in ki umirajoč vzklika: »Škoda! Zlato je bilo morda bolj globoko!«

Da vsaj nekoliko spoznamo izvirnost slovenskega pisatelja je potrebno pokazati tudi na »Podobe iz sanj«, njegovo zadnjo knjigo, ki jo mnogi smatrajo za njegovo glavno delo.

In res, to ni navadna knjiga o vojni. Cankar ni več pisatelj, ki smo ga poznali: to je pisatelj novega človečanstva! Pisatelj, ki slika resnično življenje, se je preprčal, da vsako hrepenenje in vse težnje vedno končajo v blatu. Ko je svetovna vojna izžebala iz njegove duše vroče solze nad žrtvami ogromne ljudske tragedije, je zopet našel vero vase in v človečanstvo.

Tisto noč, tako nekako piše Cankar, sem videl velik grob, ki je segal od gora do morja. V njem je ležal mrtvec, tako poln sijaja in lepote, da so z zanosom gledale nani nebeske zvezde. Na obrazu v grobu ležečega je bila okamenela neizmerna bolest — — —

Na drugem mestu sanja pisatelj, da se s težavo vzpenja na goro. Jutranje sonce je sijalo kakor prejšnji dan. Gora je bila od pobočja do vrha pokrita s trupli, ki so ležala v vseh smereh kakor prgišče žita, posejana po polju: preostala trava je bila pomodrana in oskropljena s krvjo. Na vsakem obrazu, na vseh tistih obrazih je molčala beseda, ki se je bila ustavila na robu ust. Pesnik je pokleknil, približal uho onim ustom, da bi slišal vsaj odmev posmrtnega vzdih, ki bi mu za vedno odkril vse. Toda usne so ostale neme, niso se zganile. Samo nebo je razumelo njihovo edino

strašno besedo: če bi jo človek razumel, ne bi slišal več nobene druge besede.

Poglavja, eno bolj očarljivo od drugega, si sledijo in vzbujajo spomine na mirne čase, ki jih budnja domišljija in rožnati slog pisateljev prikazuje še lepše in bolj oddaljene.

Na koncu knjige se smrt še enkrat približa pesniku, da ga povpraša: koga boš klical, ko pridem pater?

Mater, odgovarja pesnik, toda smrt se ne zgane.

Domovino, vzkligne pisatelj.

V očeh smrti je zablisnil žarek plamena.

Ko pesnik končno spregovori ime Boga, ga prime smrt za roko in se mu nasmehe kakor mati odravalemu otroku. Pesnik, bele osvoboditeljice ne imenuje več z imenom smrt, ampak jo kliče: Življenje, Mladost, Ljubezen!

Tako se Cankar, pesnik potepuhov, nesrečnežev in sanjačev po dolgi poti, ki jo je prehodil v kratkem času nemirnega življenja, pomiri z življenjem, s človečanstvom in z Bogom.

Tudi »Podobe iz sanj« so, kot druge Cankarjeve knjige, ogledalo. Toda ogledalo ni več zamagleno s smešnimi ljudskimi karikaturnimi, niti s kužnim dihom greha. V gledalu se odraža idealno človečanstvo, prekrščeno v krvni kopejli in očistično na izvirnih transcendentalnih resnicah.

Ivan Cankar, ki v vsakem srcu, se nepokvarjenem od življenja in družbe, vidi raj dobrote in ljubezni, je zapustil življenje in svet še preden je umrl.

Ob najbolj strašni uri človečanstva se je Cankar umaknil v globino srca, da podari sodobnemu rodu kaj dobrote in ljubezni.

Drobne novice

Koledar

Sobota, 30. avgusta: Zdravje bolnikov; Bronislava, devica; Roza Limska, devica.

Nedeljska, 31. avgusta: 13. pobinkoštna; Rajmujd, spoznavalec; Pavlin, škola; Amija, sveta žena.

— Na Uršulinski ženski realni gimnaziji v Ljubljani bo vpisovanje 1. in 2. septembra v ravnateljstvu pisarni in po razredih. Stare učenke naj prinesejo k vpisu zadnje letno spričevalo in denar za pristojbine, nove prosilke pa še rojstni in krstni list ter potrdilo o opravljenem sprejemnem izpitu za 1. razred gimnazije. Ker je na zavodu šolnina, ni treba davčnega potrdila. Učenke z drugih zavodov se vpisujejo 3. septembra v ravnateljstvu pisarni. Sprejemajo se le tiste, ki so razred zdelale in imajo v vedenju odlično oceno. — Kolkovine (cerkv. koka za 19 lir) na prijavi so oproščene učenke, ki plačajo letno manj kot 22,80 lir neposrednega davka in otroci invalidov ter beguncer. Te pa morajo pri vpisu predložiti tozadevne listine: davčno potrdilo ali pa izkaz o invalidit. — Spored vpisovanja je razviden na oglasni deski v veži.

— Pregled (kolavdacija) motornih vozil, predelanih na metan ali na plinski generator, predpisan z naredbom št. 80 z dne 8. avgusta 1941-XIX, je vsak četrtek ob 10 dopoldne pred Uradom za civilno motorizacijo Visekega komisariata v Ljubljani, Gledališka ulica 11. Za pregled je predhodno pisмено zaprositi imenovani urad. Z vsami potrebnimi podatki opremljeni in kolkovani (kolek za 30 Din — 11,40 lir) prošnji je treba priložiti nadaljni kolek za 100 din — 38 lir in v gotovini znesek 50 lir kot kolavdacijsko takso. Oddvojeno, vendar istočasno, je treba zaprositi za izdajo spoznavne izkaznice. Tudi to prošnjo je treba predpisno kolkovati (30 din — 11,40 lir).

Zastopniki! Pridobite čim več naročnikov za »Slovenčev koledar«!

— Državni osrednji zavod za ženski domati obrt v Ljubljani bo vpisoval gojenke dne 1. septembra t. l. od 8 do 12.

— Združeno gostilniških podjetij v Ljubljani obvešča svoje članke, da bo vpisovanje v gostinsko strokovno nadaljevalno šolo v Ljubljani 1. in 2. septembra t. l. od 8 do 12 v šoli na Privozu. Šola je obvezna za vse natakarske in kuharske vajence in vajenke ter je vsak učni gospodar po zakonu dolžan skrbeti za pravočasen vpis svojih vajencev v šolo. Pričetek rednega pouka bo 22. sept. t. l.

— Filmska razstava v Benetkah. Po dosedanjih poročilih bo na devetem mednarodnem sejmu filmske umetnosti zastopanih 17 držav in sicer: Belgija, Češkomoravski protektorat, Bolgarija, Danska, Finska, Hrvatska, Italija, Nemčija, Norveška, Nizozemska, Romunija, Slovaška, Španija, Švedska, Svica, Madžarska in Turčija.

— Veliko zanimanje za načrte o plovnem prekopu med Donavo in Jadranskim morjem. V poznorskih krogih Italije se živo zanimajo za načrte za zgraditev plovne prekop, ki bi povezal Donavo z Jadranskim morjem pri Bakru. Poprej je bil ta načrt večinoma na programu, toda uprava jugoslovanskih državnih železnic se je tega načrta zmerom otepal in tako je vse ostalo le pri idejnih zamislih. Nova hrvaška država pa ima resne namene s temi načrti in jih misli izvesti, če bo le našla primerna denarna sredstva za to veličansko podjetje.

— Odhod topilniških delavcev v Nemčijo. Prekli tork se je v fašističnem domu v Gorici zbrala skupina 120 delavcev, ki bodo v nekaj dneh odšli v Nemčijo na delo. Tam jih bodo zaposlili v različnih industrijskih podjetjih. Za temi bo odšlo še več skupin italijanskih industrijskih delavcev. V fašističnem domu so delavce pozdravili funkcionarji Stranke in poudarjali, da gre do delo v prijateljsko Nemčijo in da morajo tam prav tako odločno izvrševati svojo dolžnost, kakor so jo doma.

Ljubljana

1 Prvi koncert nove koncertne sezone 1941-42 bo v petek, dne 5. septembra t. l. ob 20 v Frančiškanski cerkvi. Koncert bodo izvajali trije domači umetniki in sicer ga. Franja Golobova, operna in koncertna pevka; prof. Jan Slajs (violina) in prof. Pavel Rantigaj (orgle). Po sestavi sporeda ki obsega izključno le skladbe resne, visoke umetniške vsebine, ima koncert značaj in naslov cerkvenega koncerta. Podrobnosti sporeda bomo objavili jutri, danes že opozarjamo na koncert, za katerega so vstopnice v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice.

1 Vpisovanje v Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti na trgovskem učilišču »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Dobrebranska 15, prične 1. septembra. Zahtevajte osebno ali pisмено nove ilustrirane prosoje! Telefon 43-82.

1 Pouk vseh orkestrskih instrumentov je vplejan na šoli Glasbene Matice ljubljanske poleg vseh drugih glasbenih predmetov. Starše posebno opozarjamo na pouk orkestralnih instrumentov, saj nudi godba danes marsikomu dober in stalen kruh. Novo, šestdeseto leto na šoli Glasbene Matice se bo pričelo s septembrom t. l. in se vrši vpisovanje v dneh od 1. do 4. septembra dnevno od 9-12 in od 15-17. Vse podrobnosti daje pisarna Glasbene Matice, Vegova ul. št. 7.

1 Pevke in pevci akademskega cerkvenega pevskega zbora! Pevska vaja za akademsko službo božjo pri oo. frančiškanih bo v soboto ob pol sedmih zvečer in v nedeljo ob desetih dopoldne. Nove pevke in pevci, pripravljeni sodelovati, dobrodošli; prijavite se v času pevskih vaj v pevski sobi frančiškanskega samostana!

1 Otroški vrtec pri Frančiškankah, misijonarkah Marijinih, Gorupova ul. 17, se prične 23. septembra ob pol 9.

1 Romarje na Kurešček opozarjamo, da si lahko rezervirajo vozne listke za avtobus v trgovinah Ničman, Stilič in Soukal.

1 V soboto bo uprizorila naša Drama prvič delo hrvaškega dramatika Gena R. Senetića, »Nenavaden človek«. Sodobno dejanje odkriva pokvarjenost današnje družbe. Zasedba vlog je sledeča: Avgust Tonkovič, upokojeni železniški sprevodnik — J. Kovič; Anka, njegova žena — Starčeva; pokrovitelj društva »Srce za siromake« — Vl. Skrbinek; tajnik — Verdonik; manikerka — Rasbergerjeva; policijski komisar — Nakrst; 1. novinar —

Košič; 2. novinar — Košuta; gospod v sivem trenchcoatu — Malec; detektiv — Rasberger; železniški nosač — Blaž; mladi kostonar — Raztresen; stražnik štev. 197 — P. Kovič; sobar — Malec. Delo je prevedel in režiral J. Kovič. Opozorjamo na začetek predstave, ki bo drevi ob 19.30. Konec je po 21.30.

1 Ovadeni obrtniki in trgovci. Oddelki Kr. Kvesture, dodeljeni v službo nadzorstva nad cenami, so v preteklih dneh naznanili več obrtnikov zaradi nedovoljenega zviševanja cen. Ovadeni so bili: Meserko Lojze, zastopnik na Karlovski cesti 19; Heuffel Franc, tovarnar na Tržaški cesti 109; Potokar Marija, posestnica v Zavogljju 11; Stupica Irma, trgovka na Gosposvetski cesti 1; Remic Ana, trgovka z zelenjavo, Dobrunje 11; Ambrožič Marija, trgovka z zelenjavo na Zaloški cesti 173; Anžur Franciška, trgovka z zelenjavo, Ižanska cesta 140; Tomšič Alojzija, gostilničarka na Cesti 29. oktobra 4; Dolenc Franc, trgovec s kolonialnim blagom, Višnja gora 15; Verlič Josip, trgovec s kolonialnim blagom na Tyrševi cesti 31; Mejač Marija, trgovka z zelenjavo, Zalag 24; Keber Anton, mesar, Poljanska cesta 44. — Vsi navedeni so bili ovadeni tudi sodišču.

1 Sezname davčnih osnov za soboslikarje, pleškarje, črkoslikarje, mizarje, fotografe, pralnice, litografe in akcidentne tiskarne so razgrnjeni do 11. septembra t. l. sezname davčnih osnov brivcev, frizerjev, podobarjev, rezbarjev, pozlatajev, izdelovalcev bečevnikov, torbarjev, sedlarjev, metlarjev, ščetarjev, usnjarn, kolajev in kozmetičnih delavnic so pa razgrnjeni do 12. septembra v vratarjevi sobi v pritličju leve hiše mestnega magistrata. Vabimo davčne zavezance, da si sezname davčnih osnov ogledajo.

1 Zaradi nedostojnega vedenja, ker sta se neki prodajalec in hčerka prodajalke v petek dopoldne na živilskem trgu sprla in zmerjala ter tako obmetavala s kajbicami za slive, da sta bila oba lahko telesno poškodovana, sta bila oba takoj tudi kaznovana s po 114 lir globe ali v primeru neizterljivosti na 6 dni zapor. Ker je ta prepričala gospodična, je bila tudi za 8 dni odstranjena s trga. — Te kazni so pa samo začetek, ker bosta policija in tržni organi zaradi reda in tudi zaradi dobrega imena našega žentstva odselej neusmiljeno preganjali nedostojno vedenje ne glede na stan in ime tistih, ki razgrajajo in delajo nered. Enako se bodo pa prepričale o resni volji tržnega urada in drugih oblasti, da tako prodajalke kakor kupovalke morajo spoštovati maksimalne cene, tudi tiste kupovalke, ki s preplačevanjem delajo draginjo. Upamo, da ne bo treba več opominov, ker bodo morale drugače na trgu napraviti red najstrožje kazni, torej tudi globe in zapor. Naznanite sleherni izgrede in preplačevanje takoj stražniku ali tržnemu organu. Tako bodo dostojne gospodinje v svojo korist same pomagale napraviti red.

1 Morske ribe na trgu. Iz Trsta je bilo pripelanih na petkov ribji trg do 350 kg raznih morskih rib, kakor sardel, tune, malih skuš in očiad. Cene so bile: tuna 28 lir, velike sardel in male skuše po 16 lir in očiade po 18 lir kg. Sladkovodnih rib je bilo na trgu malo, posebno domačih potoških postrvi. Redkost je bila na trgu dunavske postrvi, ki je bila po 18 lir kg. Dunavske postrvi so bile poslane v Ljubljano iz Slav. Broda ob Savi. Na prodaj je bilo nekaj ščuk po 14 lir kg. Zabji kraki so bili od 0,80 do 1 liro komad.

1 Obsojen na dosmrtno robijo. Veliki kazenski senat, v katerem so bili s. o. s. g. Ivan Brelih kot senatni predsednik in kot sododniki gg. Peter Strukelj, dr. Rant, dr. Julij Fellahar in J. Mohorčič, je v petek v dobre 3 ure trajajoči razpravi obravnaval umor stare delavke mestne vrtarje Marije Podpečanove, ki je stanovala v mali kolibi na mestnem vrtu v Trnovem in je bila ponoči 5. januarja t. l. na krut način umorjena. Osumljen in obtožen tega umora je bil njen nečak, 24 letni samski krojaški pomočnik Henrik Podpečan, ki je umor pred sodniki v bistvu in v glavnem priznal, toda zagovarjal se je, da je umoril svojo teto v pijanosti in razburjenosti, ker ga je posvala in mu grdila tudi njegovo mater. Državni tožilec g. Bogdan Lendovšek je predlagal najstrožjo kazen v smislu zakona, ker gre v tem primeru za zločin umora iz koristiljublja, ko je obtoženec teto tudi oropal. Branilec dr. Janko Zirovnik je nasprotno predlaga za sodbu zaradi zločina uboja, ker obtoženec ni imel namena tete umoriti in jo oropati, marveč je dejanje storil v pijanosti in razburjenosti. Veliki senat je po kratkem posvetovanju Henrika Podpečana obsodil zaradi zločina umora, toda ne iz koristiljublja, na dosmrtno robijo. Podpečan je bil takrat na vojaškem dopustu. Po umoru je izginil iz Ljubljane, pozneje, 25. februarja, se je javil vojaški oblasti v Zagrebu, ki ga je zaprla.

Gledališče

Drama. (Začetek ob 19.30.) 30. avgusta, v soboto: »Nenavaden človek«. Premiera. Izven. — V nedeljo, 31. avgusta: »Nenavaden človek«. Izven.

Radio Ljubljana

Sobota, 30. avgusta: 7.30 poročila v slovenščini — 7.45 popevke in melodije — Med odmorom ob 8 napoved časa — 8.15 poročila v italijanski — 12.30 poročila v slovenščini — 12.45 razna glasba — 13 napoved časa in poročila v italijanski — 13.15 uradno vojno poročilo v slovenščini — 13.17 orkester pod vodstvom mojstra Petralia — 14 poročila v italijanski — 14.15 radijski orkester pod vodstvom Draga Marija Šijanica: slovenska glasba — 14.15 poročila v slovenščini — 17.15 pestra glasba — 17.35 plošče — 19.30 poročila v slovenščini — 19.45 sinfonična glasba — 20. napoved časa in poročila v italijanski — 20.20 komentarji k dnevnim dogodkom — 20.30 prenos iz Lucerne: sinfonični koncert pod vodstvom Otmarja Schoeka, glasba Franca Schuberta. Med odmor: radijski orkester pod vodstvom Draga Marija Šijanica: razna glasba — 22.10 predavanje v slovenščini — 22.20 orkester pod vodstvom mojstra Barzizza — 22.45 poročila v slovenščini.

Mestna zdravniška dežurna služba

Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo opravljala od sobote do 20. ponedelja do 8 zjutraj mestni zdravnik dr. Debeljak Guido, Tyrševa cesta 62, telefon 27-29.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič-Tržaška cesta 48.

Novo mesto

Literarni večer našega priljubljenega pesnika Cvetka Golarja bo v sredo, dne 3. septembra ob pol 8 zvečer v Prosvetnem domu v Novem mestu. Golarjeve pesmi in prozo bodo brali Cvetko Golar, Meta Pughleva in Vlačav Deržaj. Novomeščane vabimo, da se literarnega večera v prav obilnem številu udeležijo.

Sportni dan. Novomeški športniki, ki so sedaj združeni v SK Elanu, pripravijo v soboto in nedeljo športni dan z zanimivimi športnimi prireditvami. V soboto popoldne ob 17 bo na stadionu v Kandiji nogometna tekma med SK Ribnico in SK Kočevjem. Po tej tekmi bosta svoje moči pomerili še moštvi SK Elana in SK Belokrajine iz Črnomlja. V nedeljo se bodo ob 10 na Krki vršile plavalne tekme, ob 11.30 štafetni tek skozi Novo mesto, popoldne ob 16 pa bosta na stadionu v Kandiji nastopili najprej moštvi, ki bosta pri današnji popoldanski tekmi poraženi, za njima pa obe zmagovalni moštvi. Zvečer ob 19 bo mestni župan dr. Polenšek zmagovalnemu nogometnemu moštvu izročil lep srebrni prehodni pokal, ki ga je za te tekme darovala novomeška mestna občina. Po določilih za tekme za prehodni pokal občine Novo mesto, za katerega se letos prvič vršijo tekmovalni, si prehodni pokal za trajno osvojit tisto moštvo, ki v prvenstvenih tekmovalnih zmagah trikrat zaporedoma ali pa petkrat v presledkih. Tekmovalni dan za pokal se morejo udeležiti vsi klubi, ki delujejo na teritoriju Dolenjske. Zaradi boljše razumevanja razmer, ki trenutno vladajo v novomeškem športu, sporočamo, da je nogometno moštvo, ki je doslej nastopalo pod imenom SK Novo mesto formalno prenehalo obstajati, ker se je kot nogometna sekcija včlanila v SK Elan, ki je sedaj imel le lahkotletsko sekcijo. Nogometno sekcijo bosta še naprej vodila njen organizator g. F. Pelko in trener g. Stanko Not, ki sta tudi organizirala ta športni dan, h kateremu vabimo vse Novomeščane, ki jim je pri srcu napredek našega športa in tovrstno udeleževanje novomeške mladine. Vstopnina znaša 3, 3 in 2 liri, za vojaške 1 liro.

Gostilničarska zadruga v Novem mestu poziva vse gostilničarje, naj v zadrugi pisarni v Ljudski posojilnici v Kandiji takoj dvignejo nove maksimalne cene, ki jih je izdal novomeški okrajni politični komisar.

Iz Goriške pokrajine

V počastitev spomina padlih letalcev in alpincev. V nedeljo 24. avgusta ob devetih zjutraj je bila v Standeržu, v tem delavnem in tihem goriškem predmestju, maša zažudnica za v vojni padle letalce in alpince. Velik del obsežnega letališča, ki leži ob Mirenski cesti, tvorijo namreč njive, ki so nekdanj pripadale standerškemu kmetom, na severni strani vasi ob vodu v vas stoji pa alpinske vojašnice. Na ta način je Standerž ozko povezan z žitjem in bitjem letalcev in alpincev. Sv. maše so se udeležili številni zastopniki oblasti in organizacij ter dva oborožena oddelka letalcev in alpincev v orožju.

Padel s kolesa in umrl zaradi srčne kapi. Stefan Feletič, star 58 let, in njegov sin Marjan, doma v bližini Livka v Slov. Benečiji, sta se s kolesi odpravila od doma na delo v Bovec. Na kolesa sta naložila tudi zidarsko orodje. Ker gre pot proti Livku v klanec, jih je kolesarjenje upehalo in oče je začel tožiti, da je truden. Sin mu je svetoval, naj se vrne. Nenadoma se je pa oče ustavil in se nagnil na kolo. Preden mu je sin priskočil na pomoč, je že padel po tleh. Ko ga je hotel sin dvigniti, je s strahom opazil, da je ubogi oče mrtev: zadela ga je bila srčna kap.

Dogon klavne živine v septembru. V mesecu septembru morajo živinorejci, ki so dobili tozadevno priporočeno naročilo, prignati svojo živino na sledeča izbirališča: 2. septembra v Črni vrh, 3. sept. v Idrijo, 5. sept. v Cerkljo, 9. sept. na Dobrovo v Brdih, 10. sept. na Grahovo, 12. sept. v Grgar, 15. sept. v Gorico k mestni klavnici, 16. sept. v Kojsko, 17. sept. v Opatje selo, 19. sept. v Komen, 22. sept. v Vipavo, 23. sept. v Št. Vid pri Vipavi, 24. sept. v Šempas, 26. sept. k Sv. Luciji ob Soči in 29. sept. v Krmini. Kdor živine ne bo prignal, bo naznanjen pristojni oblasti.

Iz Gorenjske

Smrtna kosa na Gorenjskem. Razen gg. Mejača v Komendi in Majdiča v Kranju je v zadnjem času še umrla na Gorenjskem Marija Šubic, vdova po poštarju in podobarju v Poljanah n. Šk. Loko. V Mengšu pri Kamniku je bilo v zadnjem času filmsko predavanje, na katerem so pojasnjevali posamezne slike z vzhodnega bojišča. Filmske predstave so bile tudi še v drugih krajih, kakor v Zg. Tuhinju in Trzinu.

Pevski nastop v Kamniku. Pred dnevi se je na gradu zbrala vsa kamniška šolska mladina ter je imela skupni pevski nastop. Nastopilo je 850 pevcev in pevk. Mladina je pred šolskimi oblastmi prepevala razne zbornе pesmi.

Ureditve gasilstva v Radovljici. Vsled novih razmer se morajo vse požarne brambe preurediti po vzoru nemškega gasilstva. V to svrhu je sklical župan vse gasilce na sestanek ter jim prebral nova pravila in seznanja z nemško gasilsko organizacijo. Načelnik preurejene gasilske organizacije je ostal dosedanjí načelnik Mencinger.

Dunajsko policijsko kompanijo v mekinskem gradu je zadnje dni obiskalo 100 nemških otrok.

Iz Spodnje Štajerske

Nemški notranji minister na Spodnjem Štajerskem. Po svojem inspekcijskem potovanju po Koroški se bo mudil tle dni na Spodnjem Štajerskem nemški notranji minister dr. Wilhelm Frick, katerega bo slovesno sprejel v Dravogradu šef civilne uprave dr. Ueberreither. Na Spodnjem Štajerskem bo ostal do sobote ter bo pregledal vse podrejene urade in politične komisariate. Iz Maribora potuje v Gradec.

Kontrolor za mere je pretekli teden pregledal v Mozirju vse tehtnice, uteži in druge merilne naprave.

V Marenbergu je v četrtek, 28. t. m. uradoval politični komisar za vse okoliške občine. Težje poškodbe. Tovorni avtomobil je v Mariboru povozil pri cestnih delih zaposlenega delavca Vincenca Vračka. Kolo mu je zmečkal levo nogo ter so ga morali prepeljati v bolnišnico. Na Pobrežju pri Mariboru je stopila na kos stekla Marta Žalnik tako nesrečno, da si je močno ranila desno peto. Tudi to so morali prepeljati v bolnišnico ker ji doma niso mogli zaustaviti krvi. Prav tako so prepeljali v bolnišnico Rudolfa Zabukovca, žel. ključavničarja, kateremu je pri delu padel na nogo velik kos železa.

Ptujski mestni muzej zopet odprt. Prof. dr. B. Saria je ptujski mestni muzej nanovo uredil ter je sedaj zopet odprt za obisk meščanstva.

Prvi javni pevski nastop Hitlerjeve mladine v Ptuj. V petek, dne 22. avgusta je bil na Glav.

nem trgu prvi javni pevski nastop tukajšnje Hitlerjeve mladine.

Ptujsko mestno gledališče popravljajo. Poslopje tuk. mestnega gledališča temeljito popravljajo. Uvedli bodo tudi centralno kurjavo.

Požar gospodarskega poslopja pri gostilničarju Salamunu v Ptuj. So oni dan pravočasno opazili in ga pogasili. Z vžgalicami se je igral otrok in je verjetno tudi zažgal.

V Mariboru so umrli: Eleonora Messer, Marija Beleč in Elizabeta Pietersič

Iz Hrvatske

Ustariški dom v Metkoviću. Nedograjeno stavbo Hrvatskega Sokola v Metkoviću je prevzela država ter jo bo preuredila v ustaški dom.

Nove uniforme zagrebških stražnikov. Zagrebški stražniki so dobili nove uniforme, ki so podobne uniformam hrvatskih domobrancev, samo, da so iz temnomodrega nepremočljivega blaga.

Zidanje novih kliničnih poslopij na Salati. V Zagrebu je bila razstava vseh najrajnih načrtov za zgraditev novih poslopij za potrebe zagrebških klinik na Salati. Stroški za postavitev novih stavb so preračunani na 150 milijonov kun.

Bolgarska trgovinska delegacija bo v kratkem prispela v Zagreb zaradi pogajanj za ureditev blagovnega prometa med obema državama.

Prepovedana prodaja »umetniških« slik po ulicah. Zagrebška policija je izdala pamenen ukrep, s katerim je najstrožje prepovedala prodajo raznih »umetniških« slik in kipov po ulicah in javnih lokalih.

Iz Srbije

Tudi Leskovac proti komunistom. Pozivu belgrajskih uglednih meščanov ter raznih kulturnih, rodoljubnih in gospodarskih ustanov za akcijo proti komunistom, se je pridružilo tudi industrijsko mesto Leskovac. Pred dnevi so se v mestni posvetovalnici zbrali najuglednejši meščani ter so sklenili, da bo tudi Leskovac začel borbo proti notranjim sovražnikom, ki ovirajo obnovo težko prizkušene dežele.

Aretirani komunisti. Srbsko časopisje poroča, da so orožniške patrle v bližini Zarkova pri Belgradu zalotile komuniste, kako so sekali in trgali brzojavne žice in podirali brzojavne drogeve. Pri samem zločinu so ujeli dva komuniste, ki so jih takoj prepeljali v zapore Uprave mesta Belgrada. Oba sta prišla pred sodišče ter sta bila takoj obsojena na kazen, ki je za takšne zločine predvidena.

Nič jih ne spametuje. Na progi Zablje—Lajkovac so komunistični saboterji hoteli zadržati progo in ustaviti železniški promet. Da bi to dosegli so napadli šefa postaje v Malem Boraku. Okoli sedme ure zvečer so pričeli nanj streljati iz pušk. V bližini se mudeči orožniki so takoj stopili v borbo in razpršili komunistično tolpo. Enega komunisto so pa težje ranili. Napad je bil izvršen dne 17. t. m.

Po vseh večjih srbskih mestih nastopajo otroška gledališča. Cisti dobiček gre v sklad za podpiranje beguncer.

Mišek POŠTNI PILOT

Medtem je Mišek z letalom preiskoval ozračje. Bil je ves v skrbeh.

»Upam, da bo slehrno letalo takoj storilo svojo dolžnost,« je dejal. »Vem pa, da ne smemo časa prav nič izgubljati. Lejte, lejte, črni oblaki!« Naravnal je svoje letalo naravnost proti oblaku in ga je opazoval.

»Ne vem, če če je ondi zrakoplov,« je dejal sam pri sebi, »vendar bom vse pregledal.« Tudi moštvo zrakoplova je bilo nared. Strelci je bil jako brezskrben.

»Tvoja pamet ni baš prvovrstna, dragi moj Strelci,« mu je dejal Kralj. »Najprej morava vreči iz zrakoplova ujele pilote in prav nič ne smeva odlašati. Dokler se ne bova teh iznebila, ne bom miren.«

»V redu. Čez pet minut bomo pluli nad Oceanom in potem... zbogom ljubi piloti!« Oba razbojnika sta se zverinsko zarežala.

KULTURNI OBZORNIK

Slovenija v italijanskih listih

Največji italijanski izrazito katoliški dnevnik »L'Avvenire d'Italia« je v začetku tega meseca poslal v Ljubljano svojega posebnega poročevalca G. P. Fabretta, ki je obiskal tukajšnje kulturne in gospodarske kroge ter si pridobil pogled v slovenske probleme. Sedaj je napisal o teh vtiskih že celo serijo celostranskih poročil v svoj list in predstavlja Ljubljano kakor noben drug italijanski dnevnik doslej še ne. Ti članki so bili posvečeni glasbi, kulturi, gospodarstvu, o sodelovanju katoličanov pri konzultih, o načrtih javnih del, o veselejšini itd. in to v dneh 12., 14., 19., 21., 26. in 28. t. m. Zadnji članek pa je v celoti posvečen ljudski tiskarni ter slovenskim katoliškim listom, »Slovenec«, »Slov. domac« in »Domoljubec« ter tudi revijam in knjigam, ki izhajajo v tej založbi. Že z naslovom je poudaril veliko vrednost tega podjetja, ko je z debelimi črkami napisal »Evropski tiskarski primat«. — Sijajna tradicija slovenskega katoliškega novinarstva. V tem članku poročevalec najprej opisuje, kako je šel v kavarni iz vode ljubljanskih dnevnikov »Slovenec« in »Jutr« ter dogual, da je istočasno vsaj 30 istih števk lista v rokah rednih obiskovalcev. Iz tega sklepa, da Slovenec rad bere in da so kavarne gostoljubne. Tudi sicer je zanimanje Slovencev za kulturo veliko. Nato se ozre na zgodovino slovenskega časopisa od Vodnika preko Janežiča in Stritarja do »Slovenca« in »Doma in sveta«, s katerima se začneja moderno slovensko katoliško časnikarstvo in katoliški tisk. Nato pa povabi bralca preko Tromostovja mimo Plečnikovih stojnic v poslopje Ljudske tiskarne, ki jo podrobneje opisuje po zunanji arhitekturi, po notranjem delu ter organizaciji, naštevajo vodstvo dnevnikov in delo v redakcijah, imenuje še druge liste, ki izhajajo tu (Bogoljub, Vrtec, Lučka), predvsem pa imenuje revijo »Dom in svet«, njegov pomen ter delo prejšnjih in sedanjih urednikov, kakor tudi »Obisk«. Predvsem pa se navduši nad tehnično opremo tiskarne, ki je ne postavi samo kot prvo v bivši Jugoslaviji in na Balkanu sploh, temveč jo ima tudi za avantgardno z ozirom na marsikatero mesto v Evropi. Tako se je vrnil v Rim z največjim navdušenjem za slovenski katoliški tisk, ki so ga Slovenci ustanovili največ s pomočjo duhovnikov ter so v njem gojili svojo slovensko tradicijo in duha. — Z veseljem beležimo to reportažo o našem katoliškem tisku, ki je izšla v največjem italijanskem izrazito katoliškem dnevniku s podobami Ljudske tiskarne od zunaj ter redakcijske dvorane našega lista, obenem pa tudi z reproduciranimi glavami naših časopisov »Slovenec«, »Slovenskega domac« in »Domoljubec«.

Knjižice št. 178—184

Na Rakovniku v Ljubljani izhaja že osmo leto obzornik »Knjižice«, ki je nekak časopis za duhovno pobudo in prosveto, toda v obliki majhnih ročnih knjižic, kar je obzorniku dalo tudi ime. Svoj čas so bile to dinarske knjižice, sedaj pa stane vsaka številka 50 cent, ter imajo namen, znesti sodobna vprašanja, razložena s katoliškega stališča, med najširše narodne plasti in jim dati podlago v vseh panogah duhovnega in prosvetnega življenja. Zadnja serija teh knjižic, ki izhajajo vsakih štirinajst dni, obravnava naslednje probleme. Št. 178 ima naslov Naše pribežališče. Dr. Fr. Knific je napisal to knjižico v slavo Božje Matere, ki naj bo naše zavetje in pribežališče. Knjižica ima namen, utrditi v nas Marijin kult ter pokazati človeku milosti, ki je je deležen na priprošnje in v zaupanju k Nebeški Materi. — Št. 179. Luč sveta. Svojim apostolom je rekel Kristus, da bodo luč sveta, in tako je naslovil Franc Stuhel tudi svojo knjižico, ki govori o poslanstvu duhovnika ter o njegovi zvezi z Bogom in nami. Sveto je opravilo mašnikovo, veliko dela čaka duhovnika med nami ali med misijoni, on se mora žrtvovati, mi pa molimo zanj in ga spoštujemo, posebno v današnjih časih. — Št. 180. Dolore. Dr. Fr. Knific je tu opisal duhovniški apostolat španske sestre, ki se je v borbi zadnjih let posvetila vsa misijonarstvu in domačih krajev, kjer so boljševeki pregnali in pomorili vse duhovnike. Knjižica na poljuden način — celo v obliki pripovedovanja usode španskega dekleta — pove vse, kaj in kako naj dela kristjan, kadar ni duhovnika v njegovi soseski, da bo katoliško živel in umrl, četudi brez duhovnika. Ta knjižica je dosegla velik uspeh tudi pri nas in jo je priporočati, kajti v njej so vsa navodila, kako se krstijo, poroča, obhaja in umira cerkevno, če ni duhovnika. — Št. 181. Dekleta, varujte svojo čast! Dr. Jakob Zagar C. M. je napisal to knjižico dekletom v obrambo njihove dekliške časti in nedolžnosti. Tu govori o pomenu čistega življenja in o nevarnostih, ki prete dekletu, predvsem pa

poudarja razloge za čistost ter načine, s katerimi se najlažje ohrani in so religioznega značaja. — Št. 182. Zakaj? To vprašanje je postavil dr. Fr. Knific ob razrušenih in strašnih dneh sodobnih dogajanj: Zakaj toliko trpljenja? Odgovarja z notranjimi razlogi vsakega trpljenja ter njega metafizičnim pomenom: ljubeznijo, ki se kaže na človeštvu neumrljiv način. V današnjih časih bo tudi ta knjižica pomagala nositi težo časa. — Št. 183. Dobri otroci. Tudi vzgoji otrok je posvečena knjižica, ki jo je napisal Fr. Stuhel, kjer vzbuja v otrokih religiozna čustva in jih vnaša za bogoljubno in čisto življenje. Št. 184. Očenaš. Dr. Fr. Knific tu v kratkih besedah razloži veliko skladje in veliko vsebino te božje molitve, ki objema vse človeške težnje in vse njegovo bivanje na svetu z mislijo na onostranstvo. Razlaga Gospodnje molitve naj pripomore k zbranejši molitvi ter globljemu razumevanju najlepše molitve, ki jo je človeštvu dal v usta sam Bog.

To je nekaj zadnjih »Knjižic«, namenjenih verskemu in prosvetnemu pouku najširših narodnih plasti, katere pa pišejo duhovniki in vzgojitelji pod svojimi imeni, kar dviga vrednost pisanja, ker se ne skrivajo za diletanško anonimnost, temveč se zavedajo odgovornosti pred ljudstvom. Vse delo teh mož ima namen, ohraniti ljudstvo dobro v veri in pravosti ter ga samo še vzbujati k lepšemu, bogaboječemu in katoliškemu življenju v današnjih, tako npravo in versko razrušenih časih. td.

Ribnica

Delitev nakaznic za mesec september. Nakaznice za mesec september za moko, testenine, riž, mast in olje se bodo delile po sledečem redu: 29. in 30. avgusta trg Ribnica, 1. septembra dopoldne Gorenja vas, Dolenji Lazi, popoldne Nemška vas, Zadolje, dne 2. septembra dopoldne Dane, Bukovca, Sajevec, popoldne Breg, Jurjevica; dne 3. septembra dopoldne Breže, Kot, popoldne Hrvata, Otavce; 4. septembra dopoldne Sušje, Slatnik, popoldne Zlebič, Ortnek; 5. septembra dopoldne Velike Poljane, Vrh, Zukovo, Skrajnek, popoldne Gorica vas.

Pri občinskem uradu v Ribnici je pričel posloviati oddelček namestitvenega urada. Ta oddelček ima nalogo posredovati za vsak sprejem za delo delavca, nameščenca, sploh za brezposelne. Vsak delodajalec je po uredbi dolžan iskati delovne moči samo potom tega oddelka, ki predlaga delodajalcu pri tem uradu prijavljene brezposelne. Delodajalci si po tej uredbi ne smejo sami najemati delovnih moči. Zato se mora vsak brezposeln, ki hoče dobiti kako zaposlitev, prijaviti občinskemu namestitvenemu oddelku, ki mu izda izkaznico o nezaposlenosti in ga vodi v evidenci do njegove zaposlitve. To prijavo mora obnoviti vsak teden. Če se preseli v drugo občino, mora javiti temu uradu, sicer ne more dobiti nobene zaposlitve in brezposelne podpore, čeprav mu ta pripada.

V Ribnici so ustanovili poleg nogometne sekcije še lahkoatletsko, smučarsko in plavalno sekcijo. V soboto potuje ribniško moštvo nogometne sekcije na pokalni turnir v Novo mesto, prihodnjo nedeljo pa v Kočevje, kjer bo prav tako pokalni turnir.

Oseba vest. Na dekliški osnovni šoli v Ribnici je s 1. septembrom nastavljena znana izseljena učiteljica, ki je dalj časa neumorno delovala med Slovenci v Westfaliji, gdč. Ažman Marija.

Zračna vojna v laboratoriju

V današnji veliki borbi med narodi ima gospodstvo v zraku velikanški pomen. Kdor je gospodar zraka, je tudi gospodar ostalih biotič. Veliki uspehi, ki jih je doseglo nemško letalstvo, so plod dolgoletnih poskusov v mirnih laboratorijih. Za poskuse v nemških industrijskih tvornicah služijo zlasti tri ustanove: ustanove za poskuse zračnih voženj, društvo Lilienthal in letalska akademija.

Najnovejši in najsodobnejši poskusi so v akademiji. Poleg taktične izobrazbe, ki jo tu dobivajo bodoči sodelavci letalske generalnega štaba, dobiva letalski oficir v letalski akademiji tudi tehnično izobrazbo, kakršno lahko nudi le visoka šola. Profesorji letalske akademije imajo poleg poučevanja nalogo, stalno se baviti z znanstvenimi problemi modernega letalstva. Na razpolago so jim veliki laboratoriji. Globoko pod zemljo, da so med vojno varni pred sovražnimi bombami, so poskusni prostori za elektrotehniko, po njih skačejo električne iskre z napetostjo več stotisoč voltov. V kleti instituta za balistiko grme topovi.

z vso silo udarili po Grillu. Prav posebej podčrtajte dejstvo, da je Morton odpotoval in da se pod nobenim pogojem ne bo vmešal v zadeve družbe Grill. Dalje je treba omeniti, da so novice o Grillovem prihodu na borzo bile netočne in nastale po pomoti. Jones Grill danes namreč ni bil na borzi.

Drugemu naroči: »Vaša dolžnost je, da ne prestanite opazovati Grilla. Podrobno poročilo pričakujem vsako uro. Vedeti hočem za vsak Grillov korak in za vse, kar počne.«

Tretjemu: »Vi boste počakali, dokler ne zapusti Maud Uppertown te hiše. Nato ji boste sledili in nadzorovali njo in Palmerja!«

Stari Rackley ostane sam za velikanske pisalne mize. Majhen, neznan suh možiček je le, toda v svojih rokah drži niti vseh dogodkov, ki so razburili že toliko ljudi. On vodi po svojih računih usodo tisočev, pri tem pa se igra s posamezniki, nad katerimi vlada, kakor igralec, ki potiska šahovske figure po deski sem in tja.

Ob petih popoldne dobi Rackley poročilo, da so našli Palmerja v neki krčmi v Clintonstreetu v Brooklynu. Tam sedi in pije čez mero. Rackley se smehlja. Palmer ima moralnega mačka, pa bi ga rad utopil v alkohol! Rackley pokliče Maud Uppertown.

Takoj boste odšli v Brooklyn in poiskali krčmo na koncu Clintonstreeta. Tam boste pijančevali s Palmerjem, ki išče tolažbe v vinu. Vaša dolžnost je, da ga nato ponoči spravite na krov ladje. Kje je usidrana »Vinetia«, vam je znano. Medtem bom dal potrebna navodila, naj na ladji pazijo na Palmerja in naj ga ne izpustijo izpred oči.

Maud odide. Rackley se suho hahlja. Vse ima na svojih vajetih, vse gre zopet po sreči. Skoraj neprestano prihajajo različna poročila. Rackley odloča, kako in kaj. Tako ga tudi vestno obveščajo, kaj dela Grill. Do sedmih zvečer je Grill ostal v trgovski palači. Nato je

LEPOTE DOMOVINE ZANIMIVOSTI SVETA

prinaša

EDINI

NAJLEPŠI

NAJBOLEJŠI

NAJZANIMIVEJŠI

ILUSTRIRANI DRUŽINSKI MESEČNIK

Velja letno samo 30 lir

Naročite ga v upravi, trgovina Ničman, Ljubljana, Kopitarjeva ulica štev. 2

Tam brne tudi motorji, v zračnem kanalu žvižga veter, budno oko profesorjev pa vse opazuje, meri in gleda, kaj je dobro, kaj se da še izboljšati in tako dalje.

Plinska maska pred 115. leti

Leta 1825. je govoril neki Amerikanec, John Roberts, o svoji plinski maski. V navzočnosti raznih strokovnjakov in kemikov se je dal popolnoma zapreti v omaro, v kateri so zažgali vlažna

drva, seno in več kg žvepla. Ko so ga po 40 minutah izpustili iz omar, je bil popolnoma zdrav in mu plini niso prav nič škodovali. Njegova plinska maska je imela kožnato kapo, ki je pokrivala celo glavo. Za oči sta bili v usnje vdeleni dve odprtini, ki sta pa bili zaprti s steklom. Pred odprtino za vdihavanje zraka, je bila zmočena gobca, zavita v bombažno vlakno. Roberts je tedaj za svoj izum, ki je bil za tedanje razmere čisto uporabljen, dobil srebrno kolajno in nekaj denarja. Seveda je ta poskus v primerjavi s sedanjimi maskami samo poizkus in nič več.

Dolarske hijene

»Raztresen!«, jo nahruli Rackley. »Saj je s tem svojim obiskom na borzi hotel vendar nekaj doseči!«

Maud odkima: »Tega ne morem verjeti, gospod Rackley. Po mojem mnenju nima Palmer skoraj nobenega pojma o stvarih, ki bi lahko postale za vas nevarne.«

»Bil je vendar v službi pri banki!«

»Toda v Angliji, ne v Ameriki!«

»Vsekakor nam je napravil že dovolj škode,« godrnja Rackley. »Njegov nastop in njegove trapaste izjave na borzi so zakasnilo vse našo akcijo za polnih 24 ur.«

»Ko sem šla skozi Wallstreet, so pravkar ponujali najnovejšo izdajo časopisa Evening Post in...«

»Vem, vem! Toda ta poročila na borzi ne bodo mogla več doseči pravega učinka. Časopis je izšel tik pred zaključkom borze in bomo te novice izkoristili na borzi šele jutri zjutraj.«

Rackley pritiska nekaj gumbov na veliki pisalni mizi in se obrne k mikrofону na svoji levi: »Tako je treba ugotoviti, kje je sedaj Palmer. Čimprej me obvestite o tem! Pred pol ure je bil še napravljen kakor Grill. Tudi vsa njegova zunanost, frizura in drugo je bilo Grillovo.«

Nato se obrne k Maud Uppertown: »Vi čakate tukaj v hiši. Kakor hitro bomo zvedeli, kje tiči Palmer, boste šli k njemu. Ne smete ga zapustiti vse dotlej, dokler ne bo na krovu »Vinetie!« Rackley odlovi Maud Uppertown in pokliče nekaj agentov, katerim naroči:

»Vaša naloga je,« pravi prveemu, »da uredite vse potrebno, da bodo naši časopisi jutri

Rackley pritiska na drug gumb in zahteva poročila o Grillu.

»Grill svoje hiše ni zapustil. Baje je zelo potr.«

»Kaj pa Palmer?«

»Maud Uppertown bo v desetih minutah osebno prišla poročati!«

Hitro minejo minute. Že žari na pisalni mizi v Rackleyevi pisarni signalna lučka. Stari Rackley obrne stikalo in zakliče v mikrofón: »Halo!«

»Tukaj Maud Uppertown!« zadoni iz majhnega zvočnika na mizi. »Včeraj sem ostala v gostilni s Palmerjem nekako do dvanajstih ponoči. Nato sva se odpeljala z avtoizvoščkom v pristanišče. Pospremila sem ga na krov »Vinetie« in ga tam pustila v dobrih rokah.«

»Ali je kaj povedal?« vpraša Rackley v mikrofón.

»Prav malo! Spoznala pa sem, da se je včeraj zaletel na borzo, ne da bi kaj mislil. Videti je hotel, kaj bo, če se pokaže ljudem kot Grill. Pri tem pa se niti najmanj ni zavedal, v kako nevarnem položaju je bil. Snoči je bil kar zadovoljen, da je lahko odšel na ladjo in se tako za vedno umaknil vsem nevarnostim.«

»Ali je že spremenil svojo zunanost?«

»Ne, saj ves ta čas ni imel nobene prilike. Toda na krovu »Vinetie« mu to ne bo moglo...«

»Hvala! Stari Rackley si mane koščene roke. Smeje se ves zadovoljen.«

Z zmogovitim občutkom in popolno gotovostjo se pripravlja Rackley na današnjo bitko na borzi. Z enim samim zamahom bo podrte tečeje Grillove družbe in bakrenih rudnikov. Tudi prazne marnje danes Grilla ne bodo mogle rešiti, saj je Mortonovo obvestilo javnosti dovolj jasno. Rackleyu prinese jutranje časopise. Hitro pregleda prve naslove. Vse je tako, kot je pričakoval. Grill nima nobenega izhoda več.

**LJUBLJANSKI
KINEMATOGRAFI**
Predstave ob 16., 18. in 20. uri
Eden izmed najlepših filmov nove sezone!!
Film večne pomladi in poezije!

Zbogom mlada leta

 Maria Denis - Adriano Rimoldi - Clara Calamai
Nabavite si vstopnice v predprodaji (11-12 dop.)!

KINO MATICA - TEL. 22-41
Marocco

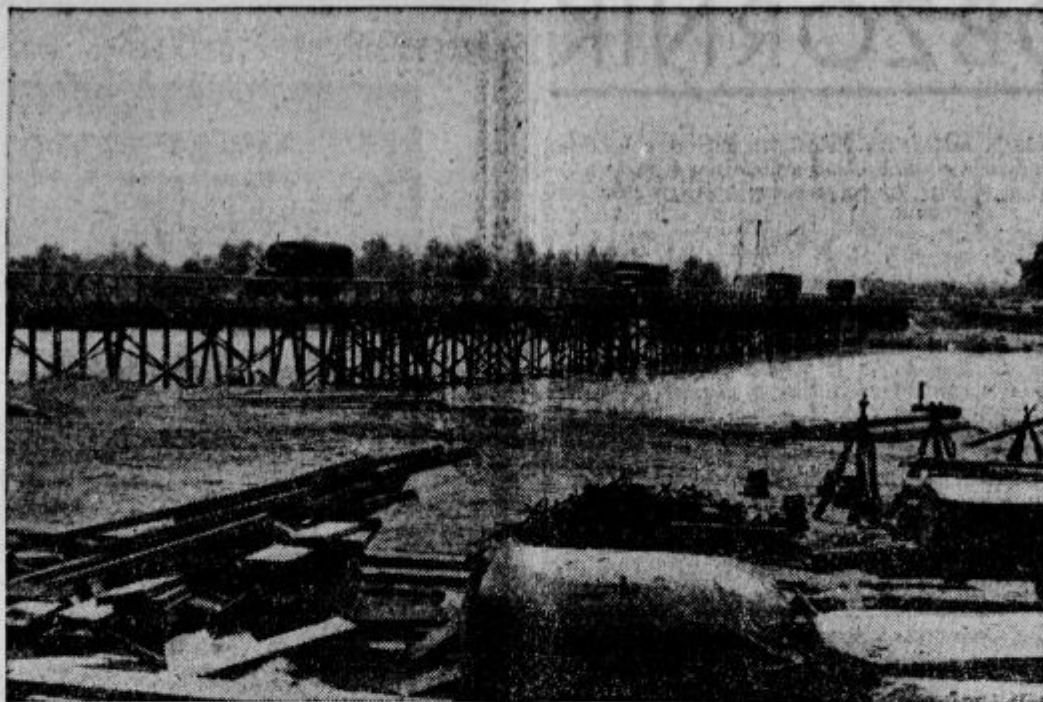
Velika ljubavna drama zapisana s krvjo na vročih puščavskih tleh. V glavni vlogi Im. Mario Argentina, slavna španska filmska umetnica

KINO SLOGA - TEL. 27-30
Cavalleria Rusticana

Film južnaskega temperamenta, vroče ljubezni in razoslene ljubosumnosti. — Čarobni posnetki krasne sicilijske folklorne. — Isa Pola, Doris Duranti, Leonardo Cortese, Carlo Ninchi

KINO UNION - TEL. 22-21
Naročite „Slovenčev koledar“!

TORINO • 1835
VERMOUTH CORA

 oltre 100 anni di fama
slovit že nad 100 let

Italijanski motorizirani oddelki v Ukrajini na pohodu v prve bojne črte

Skladateljeva popularnost

Čast in slava sta zelo dvomljivi zadevi. Ko je avstrijski skladatelj Arnold Schönberg obiskal nekoč svojega prijatelja Karla Rathausa, ki je tedaj živel v Mödlingu pri Dunaju, se ni mogel navediti, kako so ljudje s spoštljivostjo pozdravljali Rathausa. Rathaus je razumel, kako se je na tistem začudil mnogo slavnejši Schönberg, ki tega ni mogel razumeti, in mu je rekel: »Ali veste, zakaj me tako pozdravljajo? Jaz sem tu zelo znan, moj sin je namreč centerhalf v gimnazijskem nogometnem moštvu.«

Nova vrsta lilij

Že pred dvajsetimi leti so mislili, da na Himalaji, znani po krasnih, v lepoti res neprekosljivih lilijah, ni več novih vrst, ker so že vse raziskane. Sedaj pa poročajo, da so vendar našli novo, popolnoma nepoznano vrsto lilij s prekrasnimi rumenimi cvetovi, podobnimi trobentam. Cvetovi so dolgi deset centimetrov, njihov premer znaša tudi deset centimetrov. Na Himalaji so našli še dvajset novih vrst rododendrona.

Lampade elettriche di tutti i tipi e per qualsiasi applicazione, prodotte nei grandi stabilimenti di Alipignano (Torino), dotate di macchinario modernissimo e di laboratori sperimentali perfetti.

 Richiedete listino prezzi:
PHILIPS S.A.E.
MILANO - VIA S. MARTINO, 20

LAMPADE
PHILIPS
ZAREČA LUC

Vsakovrstne električne žarnice, za različne uporabe, proizvod znanih velikih tovarnic v Alipignano (Torino), opremljenih s najmodernejšimi stroji in s dovršenimi eksperimentalnimi laboratoriji.

 Richiedete listino prezzi:
PHILIPS S.A.E.
MILANO - VIA S. MARTINO, 20

Malioglasji

V malih oglasih velja pri iskanju službe vsaka beseda L 0.30, pri ženitovanjskih oglasih je beseda po L 1, pri vseh ostalih malih oglasih pa je beseda po L 0.60. Davek se računa posebej. — Male oglase je treba plačati takoj pri naročilu.

Službe
Istejo:
Strojniki

več dieselmotorjev in cestnega valjarja — išče zaposlitve tudi za predelavca za gradbo cest. Naslov v upravi »Slov.« st. 10660.

Kupimo
Kupujem

vse vrste cunj, šiviljske, krojaške odrezke, vreče po najvišjih cenah. Alojz Grebenc, Vošnjakova ulica 4, telefon 34-26.

Posestva
Stavbišče

ob tramvajski progi, blizu centra z vpeljanim vodovodom in kanalizacijo, prodam. Posređovalci izključeni. Naslov v upravi »Slovenca« pod štev. 10673.

Prodajam več trgovskih, gostilniških in stanovanjskih hiš in vil v centru in okolici ter gozdov. — Zajec Andrej, realiteta pisarna, Tavčarjeva ulica št. 10, telef. 35-64.

Sobe
Istejo:
Manjše skladišče

s sobo za pisarno — rabim takoj. Cenj. ponudbe poslati na upravo »Slov.« pod »Septembere«, 10680.

Prehrana
Sedmošolec

klasične gimnazije, išče za prih. šol. leto popolno oskrbo pri poštenih družini. Ponudbe s ceno in pogojem je nasloviti na upravo »Slovenca« pod »Klasična gimnazija« 10714.

Zlatina
Vsakovrstno zlato

briljante in srebro

kupuje po najvišjih cenah

A. Božič, Ljubljana

Frančiškanska ulica 8.

Razno
Monogrami za robce in perilo, gumba, gumbice, entel, ašur, predtisk izvršimo takoj. Tamburiranje oblek, vezenje perila.

Matek & Mikeš

Ljubljana, Frančiškanska ulica nasproti hotela Union

**L'alluminio
nelle autovetture**

L'alleggerimento razionale di una vettura, col massimo impiego di leghe di alluminio, produce dei vantaggi enormi non solo nel campo economico ma anche in quello tecnico. Dall'aumento di rendimento del motore alla maggior maneggevolezza e dolcezza di guida; dalla riduzione del consumo di carburante al minor logorio dei cerchioni e delle gomme; dal grande alleggerimento della carrozzeria alla sua più bella estetica aerodinamica, dalla facilità di montaggio a quella di riparazione. L'alluminio con le sue leghe offre al costruttore moderno le più impensate risorse di fabbricazione ed i massimi vantaggi.

**Aluminij
pri avtomobilih**

Pametna razbremenitev vozila s kar največjo uporabo aluminijevih spojin daje ogromne koristi ne samo v pogledu ekonomičnosti, ampak tudi tehnike. Od povečane zmogljivosti motorja do večje okretnosti in lahkotnosti krmila; od zmanjšane porabe goriva do manjše obrabe koles in plaščev; od velike lahkote ogrođja do njegove lepše aerodinamične oblike; od lahkega sestavljanja do lahkega popraviljanja. Aluminij s svojimi spojinami nudi modernemu graditelju najbolj nepričakovane možnosti obdelave in velikanske koristi.

Alluminio-Aluminij
METALLO DEL DOMINIO-GOSPODUJOČA KOVINA
E COMPLETAMENTE ITALIANO-JE POPOLNOMA ITALIJANSKA

Umrl nam je naš ljubljani sin, brat in svak, gospod

FRANC STROPNIK

bančni uradnik

po kratki mučni bolezni v 33. letu starosti. Pogreb nepozabnega pokojnika bo v soboto, dne 30. avgusta ob pol 6 popoldne z žal, kapele sv. Jakoba k Sv. Križu. Sv. maša zadušnica se bo darovala v ponedeljek, 1. septembra t. l. ob 7. uri zjutraj v župni cerkvi sv. Petra.

Ljubljana, Maribor, dne 29. avgusta 1941.

FANCI HRIBAR ZA DRUŽINO STROPNIK

Umrl je danes gospod

Stropnik Franc

uradnik Hranilnice Ljubljanske pokrajine.

Pogreb bo v soboto, dne 30. avgusta ob pol 6. uri iz kapelice sv. Jakoba na pokopališče Sv. Križa v Ljubljani. Hranilnica izgubi z njim ambicioznega in vestnega uradnika, uradništvo pa zvestega tovariša.

Ljubljana, 29. avgusta 1941.

 Upravni odbor in uradništvo
Hranilnice Ljubljanske pokrajine